Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Zambrowskim na lata 2026–2030

Projekt do konsultacji i uzgodnień

Zambrów 2026

Strategia wyznacza kierunki powiatowej polityki społecznej, łącząc rozwój usług w środowisku zamieszkania z ochroną rodziny, bezpieczeństwem w kryzysie oraz aktywizacją społeczną i zawodową. Podstawą są dokumenty powiatowe, wyniki ankiety i zweryfikowane publikacje instytucji publicznych.

Najważniejszy kierunek: zwiększenie realnej dostępności pomocy, zwłaszcza dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin w kryzysie i mieszkańców mających trudności z dojazdem. Rozwój infrastruktury poprzedza analiza potrzeb, kadry, kosztów utrzymania i możliwości współpracy między gminami.

Spis treści

Wykaz skrótów i definicji 5
1. Podstawy i zakres strategii 8
1.1. Podstawa prawna i odpowiedzialność 8
1.2. Zasięg i spójność dokumentów 10
2. Metodologia i jakość materiału badawczego 12
2.1. Projekt badania 12
2.2. Audyt danych ankietowych 12
2.3. Zasady analizy dokumentów 12
3. Diagnoza sytuacji społecznej i zasobów 14
3.1. Demografia i zróżnicowanie terytorialne 14
3.2. Rynek pracy i aktywizacja zawodowa 14
3.3. Rodzina piecza zastępcza i usamodzielnianie 16
3.4. Niepełnosprawność i niezależne życie 16
3.5. Przemoc domowa zdrowie psychiczne i interwencja kryzysowa 17
3.6. Ubóstwo bezdomność i integracja 17
3.7. Zasoby kadrowe instytucjonalne i finansowe 18
4. Wyniki badania ankietowego 21
4.1. Charakterystyka respondentów 21
Płeć 21
Wiek 21
Wykształcenie 21
Status zawodowy 22
Niepełnosprawność w gospodarstwie domowym 22
Korzystanie z pomocy OPS lub PCPR w ciągu ostatnich trzech lat 22
4.2. Najważniejsze problemy społeczne 22
4.3. Grupy zagrożone wykluczeniem 23
4.4. Ocena opieki nad dziećmi do lat trzech 24
4.5. Działania wspierające rodziny 24
4.6. Problemy dotykające osób starszych 25
4.7. Wsparcie dla osób starszych 25
4.8. Bariery na które natrafiają osoby z niepełnosprawnościami 26
4.9. Działania wspierające niezależne życie 27

4.10. Ocena działań w celu ograniczania problemu bezrobocia ... 27
4.11. Propozycje działań na rynku pracy ... 28
4.12. Dostępność wsparcia w obszarze zdrowia psychicznego ... 28
4.13. Przemoc w bliskim otoczeniu ... 29
4.14 Oczekiwania wobec samorządu powiatowego ... 29
5. Analiza jakościowa i synteza diagnozy ... 32
5.1. Sposób interpretacji treści ... 32
5.2 Diagnoza problemów i ich przyczyn ... 33
5.3 Analiza SWOT ... 33
6. Zdolność podmiotów ekonomii społecznej ... 48
6.1. Ocena oparta na dostępnych dowodach ... 48
6.2 Ocena według czternastu zakresów usług społecznych ... 49
7. Prognoza zmian do 2030 roku ... 52
7.1. Założenia prognozy ... 52
7.2. Scenariusze i sygnały zmiany ... 53
8. Wizja cele i kierunki działań ... 55
8.1. Cel strategiczny pierwszy ... 56
Działanie 1.1 ... 56
Działanie 1.2 ... 56
Działanie 1.3 ... 56
Działanie 1.4 ... 56
8.2. Cel strategiczny drugi ... 57
Działanie 2.1 ... 57
Działanie 2.2 ... 57
Działanie 2.3 ... 57
Działanie 2.4 ... 57
8.3. Cel strategiczny trzeci ... 58
Działanie 3.1 ... 58
Działanie 3.2 ... 58
Działanie 3.3 ... 59
Działanie 3.4 ... 59
8.4. Cel strategiczny czwarty ... 60
Działanie 4.1 ... 60

Działanie 4.2 60
Działanie 4.3 60
8.5. Cel strategiczny piąty 61
Działanie 5.1 61
Działanie 5.2 61
8.6. Zmiany względem LPDI 61
9. Organizacja realizacji i współpraca 64
10. Ramy finansowe 67
10.1. Koszty kontynuacji i punkt odniesienia 67
10.2. Założenia szacunku działań rozwojowych 67
10.3 Łączne ramy i źródła pokrycia 68
11. Monitoring ewaluacja i aktualizacja 72
11.1. Organizacja pomiaru 72
11.2. Ocena jakości i rezultatów 75
11.3. Ryzyka i aktualizacja 76
12. Katalog usług i zadań zlecanych 78
Wykaz źródeł 81
Dokumenty wykorzystane do analizy 81
Źródła publiczne zweryfikowane internetowo 81
Spis tabel 83

Wykaz skrótów i definicji

Skrót	Definicja
DI	Deinstytucjonalizacja – Proces przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej w środowisku lokalnym.
EFS+	Europejski Fundusz Społeczny Plus – Główne źródło finansowania włączenia społecznego w perspektywie 2021-2027.
FEdP	Fundusze Europejskie dla Podlaskiego 2021-2027 – Regionalny Program Operacyjny.
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej – Lokalna jednostka pomocy społecznej.
JST	Jednostka Samorządu Terytorialnego.
LZI	Lokalny Zespół Interdyscyplinarny – Grupa robocza przeciwdziałająca przemocy.
NGO	Organizacja Pozarządowa – Podmiot z trzeciego sektora, partner w realizacji zadań publicznych.
OzN	Osoby z Niepełnosprawnościami.
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PES	Podmioty Ekonomii Społecznej – Organizacje działające w sektorze społecznym (np. spółdzielnie socjalne, NGO prowadzące działalność gospodarczą).
SRWP 2030	Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 (Ambitne Podlaskie).
SRPS	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych.
SUO	Specjalistyczne Usługi Opiekuńcze.

Kluczowe Definicje

Pojęcie	Definicja / Opis
Problem społeczny	Zachowania ludzkie i zjawiska społeczne, które ze względu na swój charakter, skutki czy intensywność występowania postrzegane są i odczuwane jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domagające się rozwiązania. Musi być zjawiskiem niepożądanym, wywoływać krytykę znacznej liczby ludzi, być możliwe do przezwyciężenia oraz możliwe do przezwyciężenia przez zbiorowe działanie.
Diagnoza społeczna	System racjonalnych czynności służących do rozpoznania właściwości jakiegoś stanu rzeczy, zdarzenia czy obiektu, podejmowany dla rozwiązania problemu praktycznego. Ma na celu zdiagnozowanie stanu społeczeństwa, wskazanie przyczyn obecnej sytuacji oraz identyfikację i opisanie zjawisk ograniczających zaspokojenie potrzeb społecznych.
Uzależnienie	Nawracające zaburzenie obejmujące procesy psychiczne, wegetatywne i somatyczne. Zasadniczą cechą jest utrata kontroli nad dążeniem do kontaktu z substancją, kompulsywne jej poszukiwanie i pobieranie.

	Oznacza również priorytetyzację danego zachowania lub substancji kosztem innych obszarów życia oraz kontynuację pomimo negatywnych skutków.
Uzależnienia behawioralne	Pewne zachowania (np. korzystanie z Internetu, pracowanie, uprawianie ćwiczeń), nad którymi traci się kontrolę. Najważniejszą różnicą w stosunku do pasji jest utrata kontroli (odczuwanie przymusu).
Patologiczny hazard	Powtarzające się działanie, które nie może być kontrolowane i jest ze szkodą dla osoby uzależnionej, jej wartości, zobowiązań społecznych, zawodowych, ekonomicznych i rodzinnych.
Przemoc	Intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody.
Przemoc domowa	Działania skierowane przeciwko osobom bliskim, które naruszają ich prawa i dobra osobiste, powodują cierpienie fizyczne/psychiczne i mają na celu utrzymanie kontroli nad tymi osobami.
Przemoc rówieśnicza i szkolna	Wszelkie nieprzypadkowe akty godzące w wolność osobistą jednostek lub przyczyniające się do fizycznej, a także psychicznej szkody osoby, wykraczające poza społeczne zasady wzajemnych relacji.
Wspieranie rodziny	Zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Polega m.in. na analizie sytuacji rodziny, wzmocnieniu roli i funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczej i dążeniu do reintegracji rodziny.
Ocena Zasobów Pomocy Społecznej (OZPS)	Coroczna ocena sporządzana w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społeczno-demograficznej, obejmująca infrastrukturę, kadrę, organizacje pozarządowe, nakłady finansowe oraz informacje o osobach i rodzinach korzystających z pomocy społecznej.
Rodzina wspierająca	Rodziny mające za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych poprzez udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania ról społecznych, organizacji czasu i prowadzenia budżetu domowego.

ROZDZIAŁ 01

Podstawy i zakres strategii

Podstawa prawna, wymagany zakres i relacje z dokumentami powiatowymi.

1. Podstawy i zakres strategii

1.1. Podstawa prawna i odpowiedzialność

Podstawę opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowią art. 16b oraz art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2026 r. poz. 639 ze zmianami). Koordynację powierzono PCPR zgodnie z art. 112 ust. 9. Konsultacja z właściwymi terytorialnie gminami stanowi ustawowy element przygotowania strategii.

Powiat realizuje zadania w granicach własnych kompetencji. Gminy odpowiadają m.in. za gminną pomoc społeczną i usługi opiekuńcze, ich udział w przedsięwzięciach wspólnych wymaga uzgodnienia. Strategia nie nakłada jednostronnie wydatków ani obowiązków na gminy, NFZ, Policję, organizacje pozarządowe lub pracodawców.

Zadania szczegółowe wykonuje się zgodnie z ustawami o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przeciwdziałaniu przemocy domowej, rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, rynku pracy i służbach zatrudnienia, działalności pożytku publicznego i wolontariacie, finansach publicznych, ekonomii społecznej i zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Strategia nie zastępuje wymaganych programów sektorowych ani podstaw do przyznawania indywidualnych świadczeń.

W obszarze rynku pracy stosuje się ustawę z 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia, a nie automatycznie rozwiązania prawne przywołane w historycznym sprawozdaniu PUP za 2024 r.

Uwzględnia się ustawę z 11 czerwca 2026 r. o osobach starszych i koordynacji opieki długoterminowej, Dz. U. poz. 986. Koordynacja opieki długoterminowej jest zadaniem własnym powiatu, realizowanym przez kierownika PCPR. Wymiana informacji z jednostkami pomocy społecznej obejmuje m.in. dostępność usług, dane o wolnych miejscach przekazuje się co najmniej raz w miesiącu lub na wniosek koordynatora. Informacja dla mieszkańców jest aktualizowana na bieżąco.

Obowiązek opiniowania projektu strategii przez koordynatora, wskazany w art. 16b ust. 2a, dotyczy gminy, nie przenosi się go bezpośrednio na strategię powiatową.

Wśród aktów prawnych dotyczących problematyki zawartej w SRPS dla Powiatu Zambrowskiego wskazać należy następujące akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
3. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy.
4. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego.
5. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego.
6. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.
7. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
8. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

9. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.
10. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.
11. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
12. Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.
13. Ustawa dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu u resocjalizacji nieletnich.
14. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
15. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
16. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.
17. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
18. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.
19. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym.
20. Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.
21. Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.
22. Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

W kontekście finansowania działań związanych z realizacją działań określonych w Strategii niezwykle istotne są równie akty prawne normujące aspekty finansowe, w tym:

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.
2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.
3. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.
4. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
5. Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych.

W kontekście zgodności z polityką Państwa oraz województwa ważne są również:

1. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020.
2. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
3. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030.
4. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030.
5. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.
6. Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030.
7. Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035r.).
8. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.
9. Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030.
10. Strategia Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2030.

1.2. Zasięg i spójność dokumentów

Strategia obejmuje miasto Zambrów oraz gminy wiejskie Zambrów, Kołaki Kościelne, Rutki i Szumowo. Horyzont realizacji kończy się 31 grudnia 2030 r. Rok 2026 obejmuje działania faktycznie realizowane w tym roku oraz przygotowanie wdrożenia po przyjęciu uchwały, nie przypisuje się wykonania działań na podstawie samego przyjęcia strategii.

Dokument	Powiązanie i sposób wykorzystania
LPDI powiatu na lata 2026–2030	Podstawa kierunków DI. Rozszerzenie o rynek pracy, mobilność, PES i mierzalne rezultaty, korekta kosztów.
Ocena Zasobów Pomocy Społecznej 2024 i 2025	Rozpoznanie zasobów, finansów i luk, rozdzielenie wartości wykonanych i prognoz.
Program przeciwdziałania przemocy 2024–2030	Wspólna ścieżka pomocy, poradnictwo i oddziaływania na osoby stosujące przemoc.
Program współpracy z NGO 2026–2027	Współpraca i zlecanie zadań w granicach środków, 30 tys. zł rocznie dotyczy całego programu.
Regionalny Program Deinstytucjonalizacji województwa podlaskiego na lata 2026–2028	Aktualny regionalny kontekst usług środowiskowych, dokument przyjęty 7 stycznia 2026 r.
Program rozwoju powiatu do 2020 r.	Źródło historyczne, bez traktowania jako obowiązujący program działań na 2026–2030.
Programy rynku pracy i niepełnosprawności kończące się w 2025 r.	Wnioski z wykonania stanowią punkt wyjścia do przygotowania następców, nie zakłada się automatycznego przedłużenia.

ROZDZIAŁ 02

Metodologia i materiał badawczy

Źródła danych, zasady analizy oraz ograniczenia badania ankietowego.

2. Metodologia i jakość materiału badawczego

2.1. Projekt badania

2.2. Audyt danych ankietowych

Zbiór obejmuje 298 ankiet obejmujących okres III i IV kwartału 2026 r. Ujednolicono odstępy, odpowiedzi wielokrotne rozdzielono i zliczano najwyżej jedno wskazanie kategorii w rekordzie. Odsetki obliczono w stosunku do osób odpowiadających na pytanie, suma wskazań w pytaniach wielokrotnego wyboru może przekroczyć 100%. Pytanie o przemoc pominięto w 62,4% ankiet.

Wyniki badania ankietowego nie są reprezentatywne i odczytywane mogą być z perspektywy osób wypełniających ankiety. Wyniki stanowią jednak jedną z przesłanek diagnozy wymagającą zestawienia z innymi źródłami.

2.3. Zasady analizy dokumentów

Pierwszeństwo mają źródła pierwotne i nowsze sprawozdania, przy zachowaniu porównywalności definicji. Podstawę diagnozy powiatowych zasobów stanowią przede wszystkim dokumenty obejmujące rok 2025, w tym Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej, informację o działalności PCPR, sprawozdanie dotyczące przeciwdziałania przemocy domowej oraz sprawozdanie z wykonania programu rozwoju pieczy zastępczej. Materiały za lata 2023–2024 służą do porównań lub do opisu obszarów, dla których nie ma nowszych danych porównywalnych. LPDI służy jako źródło kierunków działań i wtórnych ustaleń diagnostycznych. Nie sumuje się osób objętych różnymi programami bez eliminacji współwystępowania.

W analizie nie utożsamia się liczby świadczeń z liczbą osób, liczby rodzin z liczbą dzieci ani pojemności placówki z liczbą osób korzystających w całym roku. Podobnie nie porównuje się liczby beneficjentów PCPR z ogółem korzystających ze wszystkich OPS.

ROZDZIAŁ 03

Diagnoza sytuacji społecznej i zasobów

Sytuacja demograficzna, rodziny, rynek pracy, niepełnosprawność i lokalne zasoby.

3. Diagnoza sytuacji społecznej i zasobów

3.1. Demografia i zróżnicowanie terytorialne

Powiat ma powierzchnię około 733 km² i obejmuje pięć gmin. Rozproszenie osadnictwa poza miastem Zambrów powoduje, że odległość do usług i możliwość dojazdu są odrębnym czynnikiem wykluczenia. Dobra dostępność głównych dróg nie jest równoznaczna z dostępnością transportu dla osoby bez samochodu.

Dane za 2025 r. publikowane w zestawieniach bazujących na GUS BDL wskazują 40 819 mieszkańców powiatu na 31 grudnia 2025 r., dla 2024 r. podają 41 109.

Tabela 1 Główne wskaźniki demograficzne dla powiatu

Wskaźnik	Wartość i okres	Znaczenie dla polityki społecznej
Liczba ludności	40 819, 31.12.2025, dane GUS BDL	Mniejsza populacja nie przesądza o spadku potrzeb opiekuńczych.
Ludność według danych GUS BDL	41 109 w 2024 r., 40 819 w 2025 r.	Zmiana o −0,71% w ciągu roku.
Wiek poprodukcyjny	Około 24,4% w 2025 r., według zestawienia danych GUS BDL	To nie jest grupa 65+: granica wieku dla kobiet i mężczyzn jest różna.
Saldo migracji	Łącznie −644 w latach 2020–2024 według LPDI	Ryzyko odpływu opiekunów rodzinnych i pracowników usług.
Gęstość zaludnienia	Około 56 osób/km², OZPS	Konieczność planowania dowozu, dyżurów i usług mobilnych.

Wniosek: rozwój wsparcia domowego i pomocy opiekunom powinien wyprzedzać wzrost zapotrzebowania na opiekę całodobową. Jednocześnie potrzebne są działania sprzyjające pozostawaniu młodych rodzin: dostęp do edukacji, pracy, poradnictwa i opieki nad dziećmi. Strategia nie przyjmuje, że każda osoba starsza wymaga opieki, o dostępie do usług rozstrzyga indywidualna potrzeba.

3.2. Rynek pracy i aktywizacja zawodowa

Na koniec 2024 r. PUP w Zambrowie rejestrował 1 036 bezrobotnych, w tym 465 kobiet. Udział osób długotrwale bezrobotnych wynosił 48,4%. Bezrobotni z wykształceniem podstawowym/gimnazjalnym i zasadniczym zawodowym stanowili odpowiednio 30,4% i

24,8%. Oznacza to potrzebę łączenia aktualizacji kwalifikacji z rozpoznaniem barier zdrowotnych, rodzinnych i transportowych.

Tabela 2 Główne mierniki rynku pracy w powiecie zambrowskim

Miernik	2024	2025
Bezrobotni ogółem	1 036	1 170
Kobiety bezrobotne	465	510
Długotrwale bezrobotni	501 osób, 48,4%	581 osób, 49,7%
Stopa bezrobocia powiat	6,5%	7,3%
Stopa bezrobocia województwo	7,0% po aktualizacji szeregu WUP	7,4%
Stopa bezrobocia Polska	5,1%	5,7%

W 2025 r. liczba zarejestrowanych wzrosła o 134 osoby, tj. około 12,9%. WUP pokazuje wzrost stopy powiatowej o 0,8 punktu procentowego. Wcześniejsze sprawozdanie PUP podawało wojewódzką stopę za 2024 r. 6,9%, tabela wyżej wykorzystuje porównywalne dane WUP z późniejszej publikacji. Pogorszenie wyniku może wskazywać na potrzebę bardziej zindywidualizowanej aktywizacji.
Według WUP na koniec kwietnia 2026 r. stopa bezrobocia rejestrowanego wynosiła 7,4% w powiecie zambrowskim, 7,6% w województwie i 6,0% w Polsce. Dane miesięczne podlegają zmianom sezonowym, nie stanowią wartości za cały 2026 rok.

W 2024 r. PUP zaktywizował 390 osób, skierował 34 osoby na szkolenia indywidualne, udzielił 145 osobom porad indywidualnych i zorganizował 14 giełd pracy. W ramach pośrednictwa wydano 850 skierowań, sprawozdanie wskazuje podjęcie pracy przez 117 osób i stażu przez 184 osoby.

Sprawozdanie z wykonania dotychczasowej SRPS podaje 52 osoby z niepełnosprawnościami w ewidencji na koniec 2024 r., 31 ofert pracy i aktywizacji skierowanych do tej grupy oraz 24 podjęcia pracy niesubsydiowanej w ciągu roku. Oferty, stan rejestru i odpływy dotyczą różnych populacji i okresów. Rozpoznanie potrzeb zatrudnieniowych powinno objąć także osoby bierne zawodowo i uczestników rehabilitacji społecznej.

Publiczna informacja PUP o programie dla mieszkańców wsi na wrzesień–grudzień 2025 r. wskazuje 9 uczestników i wartość 162 477 zł. Potwierdza możliwość kierowania wsparcia do grup z barierą miejsca zamieszkania, lecz nie jest dowodem osiągniętej efektywności zatrudnieniowej.

Wniosek: PUP pozostaje liderem aktywizacji zawodowej, a PCPR i OPS pomagają usuwać przeszkody w skorzystaniu z oferty. Priorytetem są osoby długotrwale bezrobotne, z niepełnosprawnościami, opiekunowie wracający do pracy, młodzi dorośli i mieszkańcy wsi.

Kurs dobiera się do możliwości zatrudnienia, a efekt sprawdza po zakończeniu wsparcia. Sama liczba szkoleń nie wystarcza do oceny skuteczności.

3.3. Rodzina piecza zastępcza i usamodzielnianie

OZPS za 2025 r. wskazuje 19 rodzin zastępczych i 36 dzieci oraz jednego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W strukturze dzieci wykazano 19 w rodzinach spokrewnionych, 9 w niezawodowych i 8 w zawodowych, nie wykazano rodzinnego domu dziecka. W 2025 r. utworzono jedną rodzinę niezawodową. Przewaga rodzin spokrewnionych ogranicza możliwość przyjmowania kolejnych dzieci.

LPDI wskazuje cztery placówki opiekuńczo-wychowawcze obsługiwane przez COPOW, po maksymalnie 14 miejsc. Limit 56 miejsc nie oznacza 56 wychowanków powiatu ani 56 osób w rocznym przepływie. W sprawozdaniu dotyczącym niepełnosprawności wykazano 12 wychowanków z orzeczeniem objętych opisem działalności placówek w 2024 r., co wskazuje na potrzebę specjalistycznego wsparcia i przygotowania do dorosłości.

Wniosek: konieczne są rekrutacja i przygotowanie kandydatów, dostęp do psychologa, wsparcie istniejących rodzin oraz utrzymanie standardów opieki w placówkach. Utworzenie rodzinnego domu dziecka jest kierunkiem rozwojowym uzależnionym od kandydatów i potrzeb dzieci. Dzieci nie przenosi się mechanicznie między formami pieczy w celu wykonania wskaźnika.

Usamodzielnianie powinno obejmować mieszkanie, naukę, pracę, zarządzanie budżetem i relacje społeczne. Samo wypłacenie pomocy pieniężnej nie potwierdza trwałej samodzielności. Należy zapewnić opiekuna usamodzielnienia, współpracę z PUP i możliwość treningu mieszkaniowego, odpowiednio do właściwej podstawy prawnej.

3.4. Niepełnosprawność i niezależne życie

WTZ w Szumowie dysponował w 2024 r. 45 miejscami i własnym autobusem oraz busem dostosowanym do przewozu osób z niepełnosprawnościami.

Sprawozdanie WTZ podaje roczne wydatki na poziomie 1 684 800 zł: 1 516 320 zł ze środków PFRON i 168 480 zł z powiatu. Są to koszty samego WTZ, a nie łącznie WTZ i ŚDS.

ŚDS w Zambrowie stanowi zasób dziennego wsparcia i treningu samodzielności, LPDI podaje 28 miejsc i 28 osób korzystających z usług ŚDS w 2024 r. Nie należy utożsamiać tego z dostępnością 28 wolnych miejsc. Rozwój rehabilitacji społecznej powinien łączyć się z indywidualnie dobraną możliwością przejścia do aktywności zawodowej.

OZPS za 2025 r. wskazuje m.in. 13 osób objętych dofinansowaniem likwidacji barier i 253 osoby korzystające z pomocy w zaopatrzeniu ortopedycznym, środkach pomocniczych i sprzęcie rehabilitacyjnym. Dane nie opisują pełnej populacji mieszkańców z niepełnosprawnościami, są miarą zrealizowanego wsparcia.

Wniosek: potrzebne są usługi asystenckie, wytchnieniowe, dostępność komunikacyjna, cyfrowa i architektoniczna oraz mieszkalnictwo wspomagane. Zakres godzin wsparcia należy

dobierać do indywidualnych potrzeb i warunków programów. Teleopieka może uzupełniać kontakt z człowiekiem, ale nie zastępuje pomocy osobistej.

3.5. Przemoc domowa zdrowie psychiczne i interwencja kryzysowa

Sprawozdania PCPR za 2024 i 2025 r. potwierdzają realizację programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy na lata 2024–2030, przyjętego uchwałą III/22/24 z 18 czerwca 2024 r. W strukturze PCPR działa punkt informacyjno-konsultacyjny dla rodzin. OZPS wskazuje brak odrębnego OIK oraz potrzebę zwiększenia dostępności specjalistów.

W 2025 r. do PCPR wpłynęły cztery pisma inicjujące sprawdzenie sytuacji rodzin, w opisanych rodzinach udzielono pomocy dwóm kobietom, dwóm mężczyznom i pięciorgu dzieciom. PCPR realizowało program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową w 2024 i 2025 r. W edycjach uczestniczyło odpowiednio pięć i sześć osób. Do odrębnego programu psychologiczno-terapeutycznego w 2025 r. przystąpiło siedmiu mężczyzn, a ukończyło go sześciu. Tych danych nie należy utożsamiać z liczbą wszystkich przypadków przemocy ani z ogólną skutecznością przeciwdziałania przemocy w powiecie.

PCPR realizuje również program profilaktyczny na lata 2024–2028, który zapewnia specjalistyczną pomoc i wspiera stosowanie prawidłowych metod wychowawczych wobec dzieci z rodzin zagrożonych przemocą domową. W 2025 r. obejmował m.in. szkolenia i zajęcia psychoedukacyjne dla rodziców.

Zgodnie z informacją przekazaną w uwagach do projektu, 29 października 2026 r. zawarto umowę na świadczenie porad psychologicznych w sytuacjach kryzysowych do 31 grudnia 2026 r. Dostępność porad po tej dacie wymaga uzgodnienia dalszej organizacji i finansowania.

Wniosek: należy zapewnić działającą ścieżkę natychmiastowej pomocy, kontakt ze specjalistą, ocenę bezpieczeństwa oraz dostęp do schronienia odpowiedniego do sytuacji. Sam punkt poradnictwa lub miejsce noclegowe nie wyczerpuje funkcji interwencji kryzysowej. Wariant organizacyjny może obejmować własny OIK albo zapewnienie realizacji zadania w zgodnej z prawem formule współpracy lub zlecenia.

W obszarze zdrowia psychicznego powiat organizuje współpracę i dostęp do informacji, wspiera poradnictwo oraz profilaktykę w szkołach. Nie gwarantuje terminów świadczeń finansowanych przez NFZ ani nie zastępuje leczenia psychiatrycznego. W sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia stosuje się procedury ratunkowe, pilny przypadek nie oczekuje na zwykły termin konsultacji.

3.6. Ubóstwo bezdomność i integracja

OZPS za 2025 r. podaje 405 osób objętych pomocą i wsparciem w zakresie opisanym przez powiat. Nie jest to łączna liczba osób ubogich w pięciu gminach. W tej samej ocenie liczba świadczeniobiorców na podstawie decyzji ma węższy zakres, dlatego nie należy łączyć tych serii.

W Zambrowie działa noclegownia prowadzona przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przy ul. Mazowieckiej 53 przyjmująca w godz. 19:00–7:00. Gminne zadania zapewnienia schronienia i powiatowa pomoc w kryzysie wymagają uzgodnienia ścieżek kierowania. Dla osób usamodzielnianych i w kryzysach mieszkaniowych istotne są działania zapobiegające utracie mieszkania, poradnictwo i dostęp do adekwatnego wsparcia.

OZPS za 2025 r. wykazuje pięć osób korzystających z indywidualnych programów integracji cudzoziemców. Nie jest to liczba wszystkich cudzoziemców mieszkających w powiecie. Pomoc powinna uwzględniać język, dostęp do edukacji i pracy, rozpoznanie uprawnień oraz kierowanie do właściwych podmiotów.

3.7. Zasoby kadrowe instytucjonalne i finansowe

Tabela 3 Zasoby w obszarze pomocy społecznej w powiecie zambrowskim

Zasób	Rozpoznana funkcja	Luka lub ograniczenie
PCPR	Koordynacja pomocy powiatowej, pieczy, programów dla osób z niepełnosprawnościami i poradnictwa	OZPS wnioskuje o dodatkowe 0,5 etatu pracownika socjalnego i większą dostępność specjalistów.
Pięć gmin i OPS	Pierwszy kontakt, praca socjalna, wsparcie rodzin i usługi gminne	Brak jednolitej informacji o usługach i oczekiwaniu na wsparcie w każdej gminie.
WTZ Szumowo i ŚDS Zambrów	Rehabilitacja, trening samodzielności, wsparcie dzienne	Ograniczona możliwość przyjmowania nowych osób do jednostek i potrzeba ścieżek aktywizacji dla uczestników oraz efektywniejszego zapewnienia dojazdu do jednostek.
COPOW i rodziny zastępcze	Opieka nad dziećmi i wsparcie usamodzielnienia	Niedobór kandydatów do rodzinnej pieczy i potrzeba zatrudnienia specjalistów wspierających pracę z rodziną i dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej.
PUP, szkoły, poradnia, podmioty lecznicze	Aktywizacja, edukacja, wsparcie rozwoju i zdrowia	Potrzeba uzgodnienia ścieżek i terminów, bez zastępowania kompetencji partnerów.
NGO, wolontariat, PES	Integracja, wsparcie środowiskowe i rehabilitacja	Niepotwierdzona zdolność części podmiotów do stałych usług o określonym standardzie.

OZPS za 2025 r. wykazuje 6 181 682 zł wydatków w analizowanych działach polityki społecznej oraz prognozę 6 619 867 zł na 2026 r. Wykonanie obejmuje m.in. 948 116 zł na rodziny zastępcze, 2 839 655 zł na działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych i 984 144 zł na ośrodki wsparcia. Zakres ten nie obejmuje automatycznie wszystkich wydatków PUP, PFRON, gmin, ochrony zdrowia i edukacji.

Komisja Bezpieczeństwa i Porządku umożliwia współpracę służb i samorządów. W 2025 r. odbyła jedno posiedzenie. Podczas posiedzenia przeprowadzono analizę sprawozdań 17 podmiotów z realizacji programu bezpieczeństwa za 2024 r., omówienie potrzeb służb w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej oraz przyjęcie przez Komisję projektu programu na lata 2026–2028. Rada Powiatu uchwaliła ten program 21 listopada 2025 r. uchwałą nr XII/80/25. Strategia uzupełnia współpracę o mierniki dostępności i rezultatów.

ROZDZIAŁ 04

Wyniki badania ankietowego

4. Wyniki badania ankietowego

4.1. Charakterystyka respondentów

Analizą objęto 298 ankiet wypełnionych w III i IV kw. 2026 r. Wyniki przedstawiono jako odsetek osób, które odpowiedziały na dane pytanie. Brak odpowiedzi nie jest odpowiedzią negatywną. Wyniki należy traktować jako opinie osób uczestniczących w badaniu, bez uogólniania ich na ogół mieszkańców.

Płeć

Tabela 4 Płeć uczestników badania ankietowego

Odpowiedź	Odsetek
Kobieta	79,9%
Mężczyzna	18,1%
Nie chcę podawać	2,0%

Podstawa: osoby, które odpowiedziały na pytanie.

Wiek

Tabela 5 Wiek uczestników badania ankietowego

Odpowiedź	Odsetek
31 - 45 lat	55,7%
46 - 55 lat	28,9%
56 - 65 lat	8,1%
18 - 30 lat	6,0%
+ 65 lat	1,3%

Podstawa: osoby, które odpowiedziały na pytanie.

Wykształcenie

Tabela 6 Wykształcenie uczestników badania ankietowego

Odpowiedź	Odsetek
Wyższe	58,4%
Średnie/policealne	30,9%
Zasadnicze zawodowe	10,1%
Podstawowe/gimnazjalne	0,7%

Podstawa: osoby, które odpowiedziały na pytanie.

Status zawodowy

Tabela 7 Status zawodowy uczestników badania ankietowego

Odpowiedź	Odsetek
Osoba pracująca	73,2%
Osoba bezrobotna	7,4%
Rolnik	6,7%
Przedsiębiorca	5,4%
Emeryt/rencista	4,7%
Uczeń/student	1,3%
Gospodyni domowa	0,7%

Podstawa: osoby, które odpowiedziały na pytanie.

Niepełnosprawność w gospodarstwie domowym

Tabela 8 Liczba gospodarstw domowych z osobami z niepełnosprawnościami

Odpowiedź	Odsetek
Nie	66,2%
Tak	25,0%
Nie chcę podawać	8,8%

Podstawa: osoby, które odpowiedziały na pytanie. Brak odpowiedzi: 0,7% wszystkich ankiet,

Korzystanie z pomocy OPS lub PCPR w ciągu ostatnich trzech lat

Tabela 9 Odsetek osób korzystających z pomocy OPS lub PCPR w ciągu ostatnich trzech lat

Odpowiedź	Odsetek
Nie	81,9%
Tak	18,1%

Podstawa: osoby, które odpowiedziały na pytanie. Odpowiedź dostępna we wszystkich ankietach.

W badaniu przeważają kobiety, osoby pracujące i respondenci w wieku 31–55 lat. Osoby powyżej 65 lat stanowią niewielką część próby. Opinie o seniorach, osobach z niepełnosprawnościami czy rodzinach dotyczą w znacznej mierze ich postrzegania przez innych respondentów.

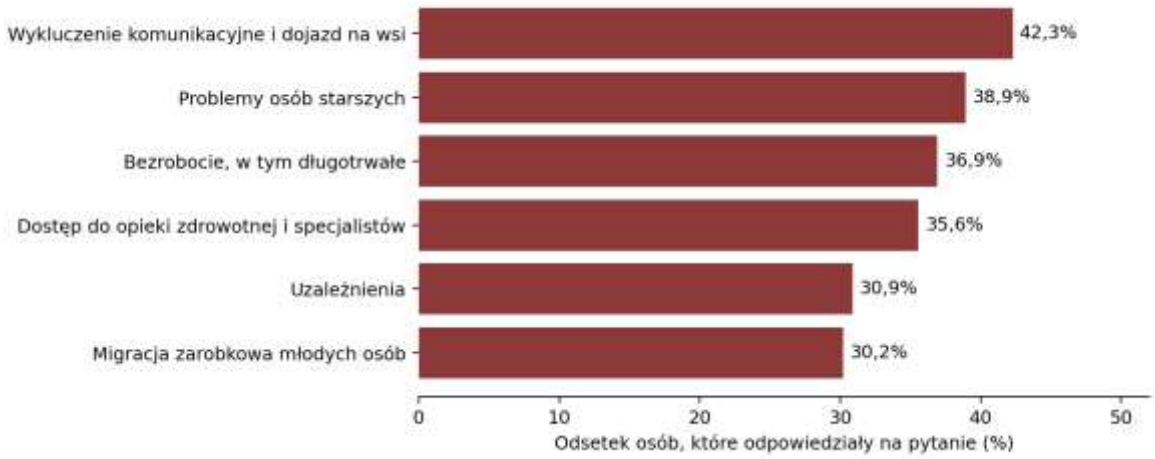
4.2. Najważniejsze problemy społeczne

Odsetki odnoszą się do osób, które odpowiedziały na pytanie. W pytaniu można było wybrać kilka odpowiedzi, udziały nie sumują się do 100%. Odpowiedź dostępna we wszystkich ankietach.

Tabela 10 Najważniejsze problemy społeczne wskazane przez uczestników badania ankietowego

Odpowiedź	Odsetek
Wykluczenie komunikacyjne i dojazd na wsi	42,3%
Problemy osób starszych	38,9%
Bezrobocie, w tym długotrwałe	36,9%
Dostęp do opieki zdrowotnej i specjalistów	35,6%
Uzależnienia	30,9%
Migracja zarobkowa młodych osób	30,2%
Problemy osób z niepełnosprawnościami (np. bariery architektoniczne, trudności na rynku pracy)	22,1%
Problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach	18,8%

W 8,7% wszystkich ankiet przekroczono limit wskazań, Pozostawiono wszystkie odpowiedzi, wynik wymaga ostrożnej interpretacji,

Wykres: Główne problemy społeczne. Źródło: opracowanie własne na podstawie zbioru ankietowego.

Najczęściej wskazywano wykluczenie komunikacyjne, problemy osób starszych, bezrobocie oraz dostęp do opieki zdrowotnej. Wskazania te są opinią o ważności problemów, a nie pomiarem ich występowania wśród wszystkich mieszkańców.

Wniosek: planowanie usług należy łączyć z możliwością dojazdu i dostępem do specjalistów.

4.3. Grupy zagrożone wykluczeniem

Odsetki odnoszą się do osób, które odpowiedziały na pytanie. W pytaniu można było wybrać kilka odpowiedzi, udziały nie sumują się do 100%. Pytanie pominięto w 0,7% wszystkich ankiet.

Tabela 11 Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym według uczestników badania ankietowego

Odpowiedź	Odsetek
Osoby starsze i samotne	64,9%
Osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny	43,2%
Rodziny i osoby o niskich dochodach	42,6%
Rodziny dotknięte problemem uzależnień lub przemocy	33,8%
Kobiety mające trudności z powrotem na rynek pracy	29,7%
Dzieci i młodzież z problemami	28,4%
Osoby długotrwale bezrobotne	16,9%
Rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	14,9%

W 6,0% wszystkich ankiet przekroczono limit 3 wskazań. Pozostawiono wszystkie odpowiedzi, wynik wymaga ostrożnej interpretacji.

Respondenci najczęściej wskazywali osoby starsze i samotne, osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny oraz osoby o niskich dochodach. Przekłada się to na potrzebę indywidualnego rozpoznawania barier, a nie automatycznego kwalifikowania całych grup do pomocy.

4.4. Ocena opieki nad dziećmi do lat trzech

Odsetki odnoszą się do osób, które odpowiedziały na pytanie. Odpowiedź dostępna we wszystkich ankietach.

Tabela 12 Ocena opieki nad najmłodszymi w ocenie uczestników badania ankietowego

Odpowiedź	Odsetek
Nie	41,6%
Nie wiem	36,9%
Tak	21,5%

Znaczna część badanych ocenia ofertę jako niewystarczającą, a wielu nie zna odpowiedzi. Zadanie wymaga uzgodnień z właściwymi gminami i analizy lokalnych danych o dostępności.

4.5. Działania wspierające rodziny

Odsetki odnoszą się do osób, które odpowiedziały na pytanie. W pytaniu można było wybrać kilka odpowiedzi, udziały nie sumują się do 100%. Pytanie pominięto w 0,7% wszystkich ankiet.

Tabela 13 Potrzeby w zakresie działań wspierających rodzinę w opinii uczestników badania ankietowego

Odpowiedź	Odsetek
Zajęcia pozalekcyjne i czas wolny dzieci i młodzieży	60,8%

Odpowiedź	Odsetek
Świetlice i kluby dla dzieci i młodzieży	58,1%
Zwiększenie dostępu do psychologa i psychiatry dla dzieci i rodziców	43,2%
Wsparcie dla rodzin wielodzietnych i niepełnych	35,1%
Tworzenie punktów poradnictwa rodzinnego i prawnego	31,1%

W 40,9% wszystkich ankiet przekroczono limit wskazań, Pozostawiono wszystkie odpowiedzi, wynik wymaga ostrożnej interpretacji,

Wysoko oceniano potrzebę zajęć dla dzieci i młodzieży, świetlic oraz dostępu do psychologa i psychiatry. Działania należy koordynować ze szkołami, gminami i placówkami ochrony zdrowia.

4.6. Problemy dotykające osób starszych

Odsetki odnoszą się do osób, które odpowiedziały na pytanie. W pytaniu można było wybrać kilka odpowiedzi, udziały nie sumują się do 100%. Odpowiedź dostępna we wszystkich ankietach.

Odpowiedź	Odsetek
Samotność i izolacja społeczna	59,7%
Ubóstwo, niskie emerytury	55,7%
Trudności w dostępie do opieki zdrowotnej	46,3%
Niewystarczająca liczba usług opiekuńczych w domu	36,2%
Bariery architektoniczne i komunikacyjne	28,2%
Brak oferty spędzania czasu wolnego (np. klubów seniora)	28,2%

W 49,7% wszystkich ankiet przekroczono limit wskazań, Pozostawiono wszystkie odpowiedzi, wynik wymaga ostrożnej interpretacji,

W opiniach dominują samotność, sytuacja materialna i trudności dostępu do opieki zdrowotnej. Potrzebne są zarówno wsparcie domowe, jak i możliwości udziału w życiu społecznym.

4.7. Wsparcie dla osób starszych

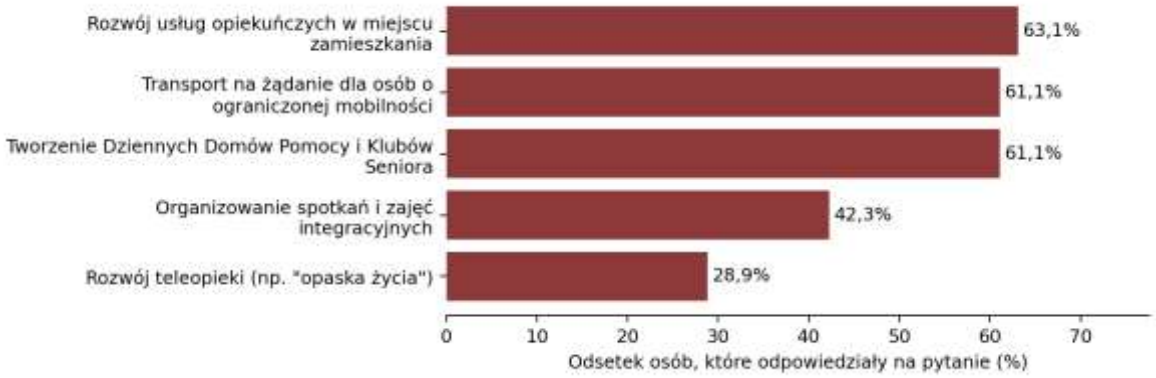
Odsetki odnoszą się do osób, które odpowiedziały na pytanie. W pytaniu można było wybrać kilka odpowiedzi, udziały nie sumują się do 100%. Odpowiedź dostępna we wszystkich ankietach.

Tabela 14 Potrzeby w zakresie wsparcia dla osób starszych w opinii uczestników badania ankietowego

Odpowiedź	Odsetek
Rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania	63,1%
Transport na żądanie dla osób o ograniczonej mobilności	61,1%

Odpowiedź	Odsetek
Tworzenie Dziennych Domów Pomocy i Klubów Seniora	61,1%
Organizowanie spotkań i zajęć integracyjnych	42,3%
Rozwój teleopieki (np. "opaska życia")	28,9%

W 6,0% wszystkich ankiet przekroczono limit wskazań, Pozostawiono wszystkie odpowiedzi, wynik wymaga ostrożnej interpretacji,

Wykres: Działania dla seniorów. Źródło: opracowanie własne na podstawie zbioru ankietowego D20.

Duże znaczenie przypisano usługom opiekuńczym w miejscu zamieszkania, transportowi na żądanie oraz dziennym formom wsparcia. Odpowiada to kierunkowi deinstytucjonalizacji i potrzebie współpracy z gminami.

4.8. Bariery na które natrafiają osoby z niepełnosprawnościami

Odsetki odnoszą się do osób, które odpowiedziały na pytanie. W pytaniu można było wybrać kilka odpowiedzi, udziały nie sumują się do 100%. Pytanie pominięto w 2,7% wszystkich ankiet.

Tabela 15 Bariery na które natrafiają osoby z niepełnosprawnościami w opinii uczestników badania ankietowego

Odpowiedź	Odsetek
Utrudniony dostęp do rehabilitacji i lekarzy specjalistów	58,6%
Brak odpowiednich ofert pracy	57,2%
Wykluczenie komunikacyjne - problem z transportem	52,4%
Bariery architektoniczne w budynkach i przestrzeni publicznej	40,0%
Izolacja społeczna	37,9%
Utrudniony dostęp do usług asystenckich	21,4%

W 6,7% wszystkich ankiet przekroczono limit wskazań, Pozostawiono wszystkie odpowiedzi, wynik wymaga ostrożnej interpretacji,

Najwyżej oceniono trudności dostępu do rehabilitacji, odpowiedniej pracy i transportu. Wsparcie powinno łączyć rehabilitację, dostępność komunikacyjną oraz dopasowaną aktywizację.

4.9. Działania wspierające niezależne życie

Odsetki odnoszą się do osób, które odpowiedziały na pytanie. W pytaniu można było wybrać kilka odpowiedzi, udziały nie sumują się do 100%. Pytanie pominięto w 2,7% wszystkich ankiet,

Tabela 16 Działania realizowane w celu wsparcia niezależnego życia w opinii uczestników badania ankietowego

Odpowiedź	Odsetek
Wspieranie zatrudnienia (np. w Zakładzie Aktywności Zawodowej)	57,2%
Poprawa dostępności transportu publicznego	55,2%
Organizacja zajęć integracyjnych i rehabilitacyjnych (np. w Warsztatach Terapii Zajęciowej)	51,7%
Zwiększenie dostępu do usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością	44,8%
Likwidacja barier architektonicznych	35,2%

W 4,0% wszystkich ankiet przekroczono limit wskazań, Pozostawiono wszystkie odpowiedzi, wynik wymaga ostrożnej interpretacji.

Wskazywano zatrudnienie, dostępność transportu, zajęcia integracyjne oraz asystencję. Wybór formy powinien wynikać z potrzeb osoby i dostępności usług.

4.10. Ocena działań w celu ograniczania problemu bezrobocia

Odsetki odnoszą się do osób, które odpowiedziały na pytanie. Odpowiedź dostępna we wszystkich ankietach.

Tabela 17 Ocena działań podejmowanych w celu ograniczania bezrobocia w opinii uczestników badania ankietowego

Odpowiedź	Odsetek
Niewystarczająco	41,6%
Nie wiem	25,5%
Dostatecznie	18,1%
Dobrze	8,1%
Raczej dobrze	6,7%

Oceny niewystarczające i odpowiedzi „nie wiem” wskazują potrzebę lepszej informacji o ofercie PUP oraz sprawdzania jej dostępności dla grup z dodatkowymi barierami.

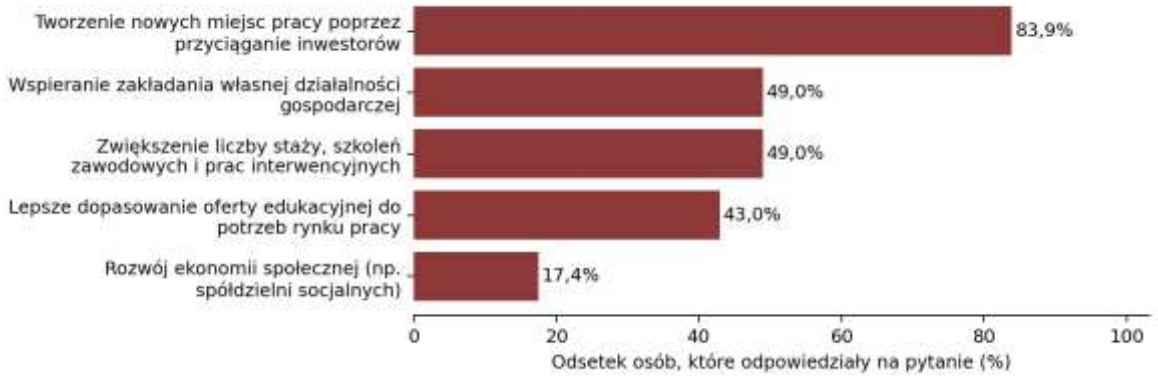
4.11. Propozycje działań na rynku pracy

Odsetki odnoszą się do osób, które odpowiedziały na pytanie. W pytaniu można było wybrać kilka odpowiedzi, udziały nie sumują się do 100%. Odpowiedź dostępna we wszystkich ankietach.

Tabela 18 Propozycje działań aktywizujących w obszarze rynku pracy w opinii uczestników badania ankietowego

Odpowiedź	Odsetek
Tworzenie nowych miejsc pracy poprzez przyciąganie inwestorów	83,9%
Wspieranie zakładania własnej działalności gospodarczej	49,0%
Zwiększenie liczby staży, szkoleń zawodowych i prac interwencyjnych	49,0%
Lepsze dopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy	43,0%
Rozwój ekonomii społecznej (np. spółdzielni socjalnych)	17,4%

W 2,7% wszystkich ankiet przekroczono limit wskazań, Pozostawiono wszystkie odpowiedzi, wynik wymaga ostrożnej interpretacji,

Wykres: Działania na rynku pracy. Źródło: opracowanie własne na podstawie zbioru ankietowego D20.

Najczęściej wskazywano tworzenie miejsc pracy przez przyciąganie inwestorów. Powiat może wspierać współpracę z pracodawcami i dopasowanie kompetencji, lecz liczba utworzonych miejsc zależy także od decyzji innych podmiotów.

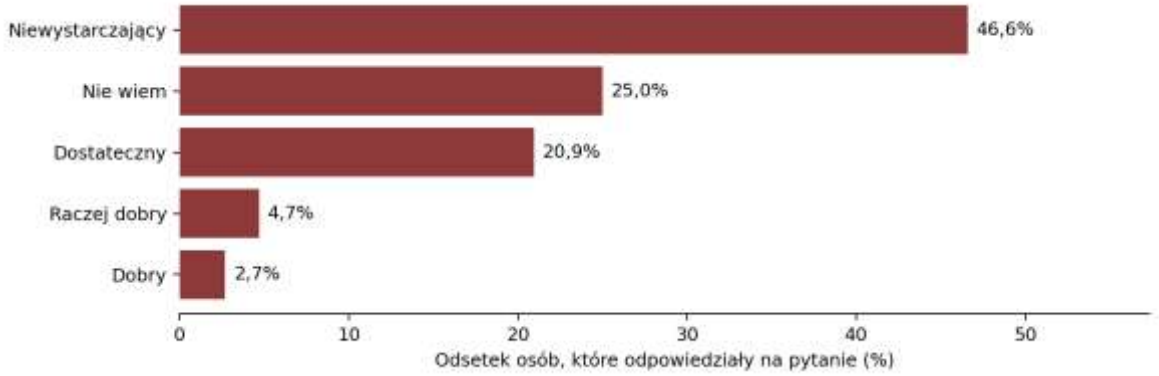
4.12. Dostępność wsparcia w obszarze zdrowia psychicznego

Odsetki odnoszą się do osób, które odpowiedziały na pytanie. Pytanie pominięto w 0,7% wszystkich ankiet,

Tabela 19 Dostępność wsparcia w obszarze zdrowia psychicznego w opinii uczestników badania ankietowego

Odpowiedź	Odsetek
Niewystarczający	46,6%
Nie wiem	25,0%
Dostateczny	20,9%

Odpowiedź	Odsetek
Raczej dobry	4,7%
Dobry	2,7%

Wykres: Dostępność wsparcia psychicznego. Źródło: opracowanie własne na podstawie zbioru ankietowego D20.

Wyniki wskazują na potrzebę lepszej informacji o dostępnych usługach i wzmocnienia poradnictwa w obszarze zdrowia psychicznego. Nie mierzą potencjalnej liczby osób w kryzysie psychicznym ani czasu oczekiwania na świadczenia finansowane ze środków NFZ.

4.13. Przemoc w bliskim otoczeniu

Odsetki odnoszą się do osób, które odpowiedziały na pytanie. Pytanie pominięto w 62,4% wszystkich ankiet,

Tabela 20 Obserwacja w zakresie przemocy domowej w bliskim otoczeniu w opisnii uczestników badania ankietowego

Odpowiedź	Odsetek
Nie wiem	41,1%
Nie	32,1%
Tak	26,8%

Ze względu na znaczną liczbę pominięć i możliwość odnoszenia się kilku odpowiedzi do tych samych rodzin wyniku nie można interpretować jako skali przemocy w powiecie. Jest to sygnał do wzmacniania bezpiecznej i dostępnej pomocy.

4.14 Oczekiwania wobec samorządu powiatowego

Odsetki odnoszą się do osób, które odpowiedziały na pytanie. W pytaniu można było wybrać kilka odpowiedzi, udziały nie sumują się do 100%. Pytanie pominięto w 2,0% wszystkich ankiet,

Tabela 21 Oczekiwania uczestników badania ankietowego wobec priorytetów działań podejmowanych przez samorząd powiatowy w obszarze pomocy społecznej

Odpowiedź	Odsetek
Tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy	45,9%
Lepsza dostępność usług opiekuńczych dla seniorów i osób z niepełnosprawnością	42,5%
Utworzenie punktu poradnictwa specjalistycznego (prawnego i psychologicznego) dostępnego dla wszystkich mieszkańców	39,0%
Poprawienie dostępności transportowej	34,2%
Tworzenie dziennych placówek wsparcia dla osób starszych	32,9%
Utworzenie świetlic środowiskowych/klubów dla dzieci i młodzieży	32,2%
Organizacja szkoleń i kursów zawodowych dla osób bezrobotnych	29,5%
Pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych (np. unijnych) na działania społeczne	27,4%

W 10,1% wszystkich ankiet przekroczono limit wskazań, Pozostawiono wszystkie odpowiedzi, wynik wymaga ostrożnej interpretacji,

Najczęściej wskazywano warunki tworzenia miejsc pracy, dostępność usług opiekuńczych i poradnictwa.

ROZDZIAŁ 05

Analiza jakościowa i synteza diagnozy

Wnioski z analizy dokumentów i odpowiedzi otwartych oraz analiza SWOT.

5. Analiza jakościowa i synteza diagnozy

5.1. Sposób interpretacji treści

Analiza jakościowa obejmuje otwarte odpowiedzi na pytania o atuty, bariery rozwoju i wsparcie w kryzysie zdrowia psychicznego oraz opisy zasobów i potrzeb w dokumentach. Zastosowano kategorie tematyczne: mobilność, specjaliści, rodzina i młodzież, praca, niezależne życie, informacja i współpraca. Kategorie mogą współwystępować.

Odpowiedzi zawierają zarówno opisy doświadczeń, jak i oceny instytucji czy postulaty. Niepotwierdzonych zarzutów personalnych i ocen jakości leczenia nie traktuje się jako ustaleń faktycznych.

Temat	Treść materiału i interpretacja	Wniosek do strategii
Mobilność	Doceniane są położenie i drogi, równolegle pojawiają się trudności dojazdu bez własnego samochodu. Ankieta i LPDI wzajemnie wzmacniają ten sygnał.	Pilotaż dowozu, dyżury blisko mieszkańców, informacja o dostępnych trasach.
Specjaliści	Otwarte odpowiedzi postulują bezpłatną pomoc psychologiczną, szybszy kontakt i informację, gdzie zgłosić problem. OZPS powtarza potrzebę zwiększenia dostępności specjalistów.	Rozszerzenie istniejącego poradnictwa i ścieżka pilnej interwencji zamiast tworzenia wyłącznie nowej nazwy punktu.
Rodzina i neuroróżnorodność	Wpisy wskazują potrzeby zajęć, wsparcia terapeutycznego i odciążenia rodziców. Nie określają pełnej skali ani właściwości każdej instytucji.	Współpraca szkół, poradni i rodzin, dostępne zajęcia i informacja o pomocy.
Praca i samodzielność	Potrzeba ofert pracy łączy się z kwalifikacjami, dojazdem i opieką nad osobą zależną. Rejestry potwierdzają wysokie znaczenie bezrobocia długotrwałego.	Łączenie instrumentów PUP z usuwaniem barier społecznych, badanie trwałości zatrudnienia.
Informacja i kompetencje cyfrowe	Część osób nie zna usług asystenckich, WTZ lub ZAZ, pojawia się trudność obsługi systemów elektronicznych.	Proste opisy usług, telefon i kontakt osobisty obok informacji internetowej.
Współpraca	Dokumenty wskazują istniejącą sieć instytucji, a także utrzymujące się luki w mieszkalnictwie i kryzysie.	Uzgodnienie odpowiedzialności za ścieżkę wsparcia i cykliczna aktualizacja mapy usług.

5.2 Diagnoza problemów i ich przyczyn

Problem nadrzędny stanowi nierówny dostęp do wsparcia umożliwiającego samodzielne życie, bezpieczeństwo i aktywność. Składają się na niego: rozproszenie miejsca zamieszkania, niedobór usług środowiskowych i specjalistów, trudności w rozwoju rodzinnej pieczy oraz bariery przejścia do zatrudnienia. Starzenie się populacji i odpływ części mieszkańców mogą wzmacniać te bariery.

Priorytety przyjęto na podstawie zgodności dokumentów z opiniami ankietowymi, ciężaru konsekwencji dla bezpieczeństwa oraz właściwości powiatu. OIK, piecza i poradnictwo mają wysoką wagę również wtedy, gdy nie należą do najczęściej zaznaczanych odpowiedzi. Wynik sondażu nie zwalnia z wykonania zadań ustawowych.

5.3 Analiza SWOT

Analiza SWOT stanowi podsumowanie diagnozy społecznej Powiatu Zambrowskiego oraz ocenę warunków, w jakich realizowana będzie Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2026–2030. Jej celem jest wskazanie zarówno zasobów, które mogą zostać wykorzystane w działaniach powiatu, jak i ograniczeń oraz zjawisk wymagających uwzględnienia przy formułowaniu celów i kierunków działań.

Analizę opracowano w dwóch wzajemnie powiązanych obszarach:

1. **Problemy społeczne i sytuacja mieszkańców** – obejmującym potrzeby, trudności, potencjał mieszkańców oraz procesy społeczne wpływające na jakość życia.
2. **System wsparcia** – obejmującym instytucje, usługi, kadry, współpracę oraz możliwości organizacyjne i finansowe służące rozwiązywaniu problemów społecznych.

W każdym obszarze wskazano:

- **Mocne strony** – istniejące zasoby i korzystne uwarunkowania wewnętrzne powiatu.
- **Słabe strony** – wewnętrzne ograniczenia i luki wymagające działań.
- **Szanse** – zewnętrzne możliwości, które mogą wspierać realizację strategii.
- **Zagrożenia** – zewnętrzne procesy i warunki, które mogą utrudniać osiągnięcie jej celów.

Analiza uwzględnia wnioski wynikające w szczególności z danych i sprawozdań powiatowych, badania ankietowego oraz Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Powiatu Zambrowskiego. Tam, gdzie dokumenty źródłowe opisują stan z wcześniejszych lat, wskazany zasób lub deficyt wymaga potwierdzenia na etapie wdrażania strategii.

5.3.1. Problemy społeczne i sytuacja mieszkańców

Mocne strony

Tabela 22 Analiza SWOT - mocne strony - obszar problemów społecznych i sytuacji mieszkańców

Czynnik	Znaczenie dla sytuacji społecznej powiatu	Przełożenie na cele i działania strategii
Aktywność zawodowa części mieszkańców oraz potencjał lokalnej przedsiębiorczości i rolnictwa	Aktywność zawodowa mieszkańców oraz obecność różnych form prowadzenia działalności tworzą zasoby, które można wykorzystać w działaniach na rzecz zatrudnienia i integracji społecznej. W badaniu ankietowym przeważały osoby deklarujące status osoby pracującej, jednak struktury respondentów nie należy utożsamiać ze strukturą zawodową wszystkich mieszkańców powiatu.	Rozwijanie współpracy z pracodawcami, przedsiębiorcami, gospodarstwami rolnymi i PUP, wspieranie zatrudnienia oraz przygotowania zawodowego osób zagrożonych wykluczeniem.
Potencjał rodzin i opiekunów nieformalnych	Rodziny, osoby bliskie i opiekunowie nieformalni są ważnym źródłem codziennego wsparcia dzieci, seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Ich zaangażowanie sprzyja pozostawaniu osób wymagających pomocy w środowisku zamieszkania. Jednocześnie wymaga ono wsparcia i nie powinno być traktowane jako nieograniczony zasób.	Rozwijanie wsparcia dla rodzin i opiekunów, w tym poradnictwa, usług opiekuńczych, asystenckich i wytchnieniowych oraz działań pozwalających godzić opiekę z aktywnością zawodową.
Istnienie rodzinnych form pieczy zastępczej	Funkcjonujące rodziny zastępcze zapewniają dzieciom opiekę w środowisku rodzinnym i dysponują doświadczeniem, które można wykorzystać w promowaniu rodzicielstwa zastępczego. Potencjał ten wymaga stałego wzmacniania, aby rodziny mogły bezpiecznie i trwale pełnić swoje funkcje.	Wzmocnienie systemu pieczy rodzinnej przez pozyskiwanie kandydatów, szkolenie i wspieranie rodzin zastępczych oraz rozwój pomocy dla usamodzielniających się wychowanków.
Zainteresowanie mieszkańców problemami lokalnymi i	Udział w badaniu ankietowym umożliwił zebranie opinii o potrzebach mieszkańców i kierunkach zmian. Wyniki są źródłem	Rozwijanie partycypacji społecznej: konsultowanie planowanych działań, zbieranie informacji

gotowość do formułowania opinii	informacji o perspektywie uczestników badania i mogą stanowić punkt wyjścia do dalszej rozmowy z mieszkańcami.	zwrotnych o usługach oraz włączanie mieszkańców w ocenę realizacji strategii.
Potencjał więzi rodzinnych, sąsiedzkich i społeczności lokalnych	Kontakty rodzinne i sąsiedzkie mogą sprzyjać wczesnemu zauważaniu trudności, przekazywaniu informacji o dostępnej pomocy oraz przeciwdziałaniu osamotnieniu. Ich znaczenie jest szczególnie istotne dla osób mających ograniczoną mobilność.	Wspieranie działań środowiskowych, samopomocowych i integracyjnych oraz rozwijanie współpracy instytucji z lokalnymi społecznościami. Zakres tych działań powinien być dopasowany do faktycznej aktywności i zasobów poszczególnych miejscowości.

Słabe strony

Tabela 23 Analiza SWOT - słabe strony - obszar problemów społecznych i sytuacji mieszkańców

Czynnik	Znaczenie dla sytuacji społecznej powiatu	Przełożenie na cele i działania strategii
Występowanie potrzeb związanych z niepełnosprawnością, długotrwałą chorobą i ograniczoną samodzielnością	Część mieszkańców wymaga skoordynowanego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, rehabilitacji, przemieszczaniu się oraz uczestnictwie w życiu społecznym. Potrzeby te dotyczą także członków rodzin i opiekunów nieformalnych.	Zwiększanie dostępności usług środowiskowych, asystencji, opieki wytchnieniowej, rehabilitacji i poradnictwa oraz ograniczanie barier dostępności.
Trudności części rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	Problemy wychowawcze, kryzysy rodzinne, przemoc, trudna sytuacja materialna lub zdrowotna mogą się wzajemnie wzmacniać. Nierozpoznane odpowiednio wcześnie zwiększają ryzyko pogłębienia kryzysu oraz konieczności zapewnienia dziecku opieki poza rodziną.	Rozwijanie profilaktyki, poradnictwa i współpracy z gminami w zakresie wspierania rodzin, a także zapewnienie pomocy dzieciom i rodzicom w sytuacjach kryzysowych.
Niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia funkcji	Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji wskazuje trudności w pozyskiwaniu	Promowanie rodzicielstwa zastępczego, szkolenie kandydatów, rozwijanie

rodziny zastępczej w stosunku do potrzeb rozwojowych systemu	nowych rodzin zastępczych. Ogranicza to możliwość rozwijania rodzinnych form pieczy i wymaga działań zarówno rekrutacyjnych, jak i wspierających rodziny już funkcjonujące.	wsparcia specjalistycznego dla rodzin oraz analiza możliwości rozwoju rodzinnych form pieczy.
Ryzyko osamotnienia i ograniczonego uczestnictwa społecznego części seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami	Ograniczenia zdrowotne, bariery w przemieszczaniu się, trudności komunikacyjne lub brak odpowiedniego wsparcia mogą zmniejszać dostęp do usług i życia społecznego. Należy jednak pamiętać, że osoby powyżej 65 lat były bardzo słabo reprezentowane w badaniu ankietowym, a samo badanie nie pozwala określić skali osamotnienia w populacji.	Rozwijanie usług i działań sprzyjających uczestnictwu społecznemu, ograniczanie barier transportowych oraz bezpośrednie rozpoznanie potrzeb seniorów i osób z niepełnosprawnościami.
Doświadczanie przez część mieszkańców bezrobocia, trudności materialnych lub wykluczenia społecznego	Brak pracy lub niestabilna sytuacja ekonomiczna mogą współwystępować z problemami zdrowotnymi, niską mobilnością i ograniczonym dostępem do usług. Sytuacja poszczególnych osób wymaga indywidualnej diagnozy, nie należy zakładać jednej przyczyny bezrobocia lub wykluczenia.	Łączenie pomocy społecznej z aktywizacją zawodową, poradnictwem, szkoleniami i wsparciem pracodawców oraz podmiotów ekonomii społecznej.

Szanse

Tabela 24 Analiza SWOT - szanse - obszar problemów społecznych i sytuacji mieszkańców

Czynnik	Znaczenie dla sytuacji społecznej powiatu	Przełożenie na cele i działania strategii
Rozwój polityki deinstytucjonalizacji i niezależnego życia	Krajowe i regionalne kierunki polityki społecznej zwiększają znaczenie usług świadczonych blisko miejsca zamieszkania, wspierania rodzin oraz uczestnictwa osób	Rozwój usług środowiskowych, rodzinnych form pieczy, wsparcia opiekunów oraz – po rozpoznaniu potrzeb i możliwości – mieszkań

	wymagających pomocy w życiu społeczności.	treningowych lub wspomaganych.
Możliwość korzystania z programów wspierających aktywizację społeczną i zawodową	Zewnętrzne programy mogą ułatwić organizowanie działań odpowiadających na jednoczesne potrzeby społeczne i zawodowe uczestników. Zakres wsparcia zależy od warunków poszczególnych naborów.	Tworzenie indywidualnych ścieżek reintegracji i współpraca PUP, PCPR, gmin oraz organizacji społecznych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem.
Rozwój ekonomii społecznej i odpowiedzialnej współpracy z pracodawcami	Podmioty ekonomii społecznej mogą łączyć świadczenie usług z tworzeniem możliwości zatrudnienia i reintegracji. Pracodawcy mogą wspierać praktyczne przygotowanie do pracy oraz zatrudnianie osób napotykających bariery.	Wzmacnianie partnerstwa z podmiotami ekonomii społecznej i pracodawcami oraz uwzględnianie ich potencjału w planowaniu usług i działań aktywizacyjnych.
Rozwój rozwiązań zwiększających dostępność i komunikację	Narzędzia komunikacyjne oraz rozwiązania techniczne mogą ułatwiać kontakt z instytucjami, dostęp do informacji i udział w usługach. Nie zastąpią jednak bezpośredniej pomocy osobom, które nie korzystają z narzędzi cyfrowych.	Upowszechnianie dostępnej informacji, dostosowywanie sposobów kontaktu do potrzeb mieszkańców oraz łączenie rozwiązań zdalnych z pomocą świadczoną bezpośrednio.

Zagrożenia

Tabela 25 Analiza SWOT - zagrożenia - obszar problemów społecznych i sytuacji mieszkańców

Czynnik	Znaczenie dla sytuacji społecznej powiatu	Przełożenie na cele i działania strategii
Postępujące starzenie się ludności i wzrost potrzeb opiekuńczych	Procesy demograficzne mogą zwiększać zapotrzebowanie na pomoc w codziennym funkcjonowaniu, usługi opiekuńcze, rehabilitację i wsparcie opiekunów. Skalę potrzeb należy monitorować na podstawie aktualnych danych demograficznych i informacji gmin.	Planowanie rozwoju usług środowiskowych, wspieranie opiekunów oraz współpraca powiatu i gmin w rozpoznawaniu potrzeb osób starszych.

Rosnące koszty życia i ryzyko pogarszania się sytuacji materialnej gospodarstw domowych	Wzrost kosztów utrzymania, leczenia i opieki może zwiększać zapotrzebowanie na pomoc oraz ograniczać możliwość samodzielnego pokrywania kosztów usług. Szczególnie dotkliwe może to być dla osób samotnych i gospodarstw z osobami zależnymi.	Łączenie działań pomocowych, poradniczych i aktywizacyjnych oraz uwzględnianie dostępności finansowej usług w ich planowaniu.
Nasilanie się obciążeń zdrowia psychicznego oraz skutków uzależnień i przemocy	Kryzysy psychiczne, uzależnienia i przemoc mogą prowadzić do pogorszenia sytuacji rodzinnej, zawodowej i mieszkaniowej. Zjawiska te bywają trudne do wczesnego rozpoznania i wymagają współpracy wielu podmiotów.	Wzmacnianie profilaktyki, poradnictwa i interwencji kryzysowej oraz usprawnianie kierowania mieszkańców do właściwych form pomocy.
Odpływ części młodszych mieszkańców oraz trudności w pozyskiwaniu pracowników	Zmiany migracyjne i sytuacja na rynku pracy mogą wpływać na dostępność osób gotowych do pracy w usługach społecznych i opiekuńczych, a także na możliwości wsparcia rodzin przez osoby bliskie. Skala zjawiska wymaga bieżącego monitorowania.	Wspieranie rozwoju kadr usług społecznych, współpraca z placówkami edukacyjnymi i pracodawcami oraz rozwijanie atrakcyjnych warunków pracy w sektorze społecznym.
Ryzyko wykluczenia transportowego i cyfrowego	Ograniczony dostęp do transportu lub trudności w korzystaniu z rozwiązań cyfrowych mogą utrudniać dotarcie do placówek, specjalistów i informacji o usługach. Bariery te mogą się nakładać na ograniczenia zdrowotne i materialne.	Uwzględnianie dostępności transportowej, różnych form kontaktu oraz wsparcia w dotarciu do usług przy ich projektowaniu i ocenie.

5.3.2. System wsparcia mieszkańców

Mocne strony

Tabela 26 Analiza SWOT - mocne strony - obszar systemu wsparcia mieszkańców

Czynnik	Znaczenie dla systemu wsparcia	Przełożenie na cele i działania strategii

Funkcjonowanie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zambrowie	PCPR stanowi istotny zasób organizacyjny powiatu w obszarze pomocy rodzinom, pieczy zastępczej, wsparcia osób z niepełnosprawnościami oraz realizacji innych zadań powiatowych. Dysponuje doświadczeniem w rozpoznawaniu potrzeb i współpracy z instytucjami.	Wykorzystanie potencjału PCPR w koordynacji działań powiatowych, monitorowaniu strategii oraz rozwijaniu usług i współpracy międzyinstytucjonalnej.
Funkcjonowanie Powiatowego Urzędu Pracy i systemu pomocy społecznej w gminach	PUP oraz gminne ośrodki pomocy społecznej prowadzą działania odpowiadające na różne aspekty sytuacji mieszkańców. Ich współpraca umożliwia łączenie wsparcia społecznego z aktywizacją zawodową.	Rozwijanie współpracy PCPR, PUP i gmin przy rozpoznawaniu potrzeb, kierowaniu osób do usług i organizowaniu działań aktywizacyjnych.
Istnienie placówek i form wsparcia, w tym WTZ w Szumowie oraz wsparcia środowiskowego	Placówki i formy wsparcia stanowią podstawę do prowadzenia rehabilitacji, aktywizacji i pomocy osobom wymagającym wsparcia. WTZ w Szumowie jest zasobem wskazanym w dokumentach powiatowych, korzystanie z jego doświadczeń może wspierać dalsze planowanie usług.	Utrzymanie i rozwój istniejących form wsparcia oraz wzmacnianie ich współpracy z rodzinami, pracodawcami i innymi usługodawcami.
Doświadczenie w realizacji programów asystenckich i opieki wytchnieniowej	W LPDI wskazano doświadczenie związane z realizacją programów asystencji osobistej i opieki wytchnieniowej. Tworzy to podstawę do dalszego rozpoznawania potrzeb mieszkańców i opiekunów oraz planowania usług środowiskowych.	Rozwijanie dostępności asystencji i wsparcia wytchnieniowego, odpowiednio do zdiagnozowanych potrzeb, możliwości organizacyjnych i warunków finansowania.
Doświadczenie we współpracy na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej	Współpraca podmiotów pomocy społecznej, Policji i innych instytucji umożliwia rozpoznawanie sytuacji kryzysowych oraz podejmowanie	Wzmacnianie współpracy, dostępności pomocy specjalistycznej oraz działań wobec osób doznających

	działań w ramach posiadanych kompetencji.	przemocy i osób stosujących przemoc.
Istnienie dokumentów planistycznych i sprawozdawczych	Strategia, LPDI, programy powiatowe i sprawozdania instytucji tworzą podstawę do identyfikowania potrzeb, koordynowania działań i oceny postępów.	Zapewnienie spójności celów strategii z LPDI i właściwymi programami powiatowymi, wykorzystanie istniejących danych w monitoringu.

Słabe strony

Tabela 27 Analiza SWOT - słabe strony - obszar systemu wsparcia mieszkańców

Czynnik	Znaczenie dla systemu wsparcia	Przełożenie na cele i działania strategii
Luki w dostępności usług środowiskowych	LPDI wskazuje potrzebę dalszego rozwoju usług pozwalających osobom wymagającym wsparcia funkcjonować w miejscu zamieszkania i uczestniczyć w życiu lokalnej społeczności. Ograniczona dostępność takich usług może zwiększać obciążenie rodzin.	Rozbudowa usług asystenckich, opiekuńczych i wytchnieniowych we współpracy z gminami oraz podmiotami mogącymi je świadczyć.
Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura wsparcia w kryzysie i mieszkalnictwa wspieranego	W LPDI wskazano brak ośrodka interwencji kryzysowej lub hostelu dla osób doznających przemocy oraz mieszkań treningowych lub wspomaganych. Stan ten należy zweryfikować przed przyjęciem konkretnych rozwiązań inwestycyjnych.	Rozpoznanie potrzeb i możliwości utworzenia lub zapewnienia dostępu do interwencji kryzysowej, miejsc czasowego pobytu oraz mieszkań treningowych lub wspomaganych.
Trudności w pozyskiwaniu specjalistów i zapewnieniu odpowiedniego wymiaru usług	LPDI wskazuje trudności kadrowe, w tym dotyczące dostępu do specjalistów. Ograniczenia te mogą wpływać na czas oczekiwania i ciągłość poradnictwa, a także obciążać obecną kadrę.	Zwiększanie dostępności poradnictwa i rozwijanie kadr poprzez współpracę z innymi podmiotami, szkolenia, superwizję oraz dostosowywanie organizacji pracy do potrzeb mieszkańców.
Ograniczone możliwości rozwoju rodzinnej pieczy	Niewystarczający napływ kandydatów i potrzeba stałego wspierania istniejących rodzin mogą	Prowadzenie działań promocyjnych i rekrutacyjnych, przygotowanie

zastępczej bez nowych kandydatów	utrudniać zapewnienie dzieciom rodzinnych form opieki.	kandydatów oraz zapewnienie rodzinom zastępczym wsparcia specjalistycznego.
Potrzeba szerszego wykorzystania potencjału organizacji pozarządowych i ekonomii społecznej	LPDI zwraca uwagę na możliwość szerszego włączania organizacji społecznych w realizację zadań. Wskazuje również, że w 2024 r. nie zlecano zadań w trybie działalności pożytku publicznego w analizowanym zakresie. Nie przesądza to o braku współpracy w innych formach lub latach.	Rozpoznanie potencjału organizacji, rozwijanie partnerstw i – tam, gdzie jest to zasadne oraz możliwe – zlecanie zadań publicznych.
Potrzeba lepszego łączenia informacji o usługach i ścieżkach kierowania do pomocy	Mieszkańcy mogą korzystać ze wsparcia różnych instytucji, co wymaga czytelnej informacji oraz współpracy przy rozpoznawaniu potrzeb. Bez uzgodnionych zasad przekazywania informacji istnieje ryzyko powielania działań lub trudności w dotarciu do właściwej usługi.	Opracowanie i aktualizowanie informacji o dostępnych formach wsparcia, uzgadnianie zasad współpracy instytucji oraz wyznaczanie osób odpowiedzialnych za kontakt w złożonych sprawach.
Ograniczona wiedza o potrzebach części grup mieszkańców	Wyniki ankiety dostarczają opinii uczestników, ale nie zastępują bezpośredniego rozpoznania potrzeb osób starszych, osób z niepełnosprawnościami czy rodzin korzystających ze wsparcia.	Włączenie uzupełniających badań i konsultacji do systemu monitorowania strategii oraz wykorzystywanie ich wyników przy aktualizacji działań.

Szanse

Tabela 28 Analiza SWOT - szanse - obszar systemu wsparcia mieszkańców

Czynnik	Znaczenie dla systemu wsparcia	Przełożenie na cele i działania strategii
Możliwość pozyskania środków zewnętrznych na usługi społeczne i infrastrukturę	Programy krajowe i europejskie mogą wspierać rozwój usług środowiskowych, kadr i infrastruktury. Dostępność finansowania zależy od aktualnych naborów, kwalifikowalności i	Przygotowywanie projektów zgodnych z diagnozą i LPDI oraz planowanie kosztów utrzymania usług po zakończeniu dofinansowania.

	zdolności zapewnienia wymaganego wkładu lub trwałości.	
Możliwość rozwijania partnerstw powiatowo-gminnych	Współpraca powiatu i gmin może ułatwiać diagnozowanie potrzeb, wymianę informacji, organizowanie usług oraz kierowanie mieszkańców do właściwych form pomocy.	Uzgadnianie wspólnych kierunków działań, rozwijanie współpracy PCPR z OPS i innymi podmiotami oraz okresowa ocena dostępności usług na obszarze powiatu.
Współpraca z organizacjami pozarządowymi i podmiotami ekonomii społecznej	Organizacje społeczne i podmioty ekonomii społecznej mogą wnosić doświadczenie w pracy z mieszkańcami i realizacji usług. Ich udział zależy od lokalnego potencjału, możliwości kadrowych i finansowych.	Rozpoznanie zasobów partnerów, wspólne przygotowywanie działań oraz wykorzystywanie właściwych prawnie form współpracy i zlecania zadań.
Możliwość korzystania z dobrych praktyk i szkoleń kadr	Wymiana doświadczeń z innymi samorządami i podmiotami może ułatwić rozwój usług środowiskowych, pieczy rodzinnej oraz interwencji kryzysowej.	Szkolenia, superwizja, wymiana doświadczeń oraz weryfikowanie rozwiązań przed ich wdrożeniem w powiecie.

Zagrożenia

Tabela 29 Analiza SWOT - zagrożenia - obszar systemu wsparcia mieszkańców

Czynnik	Znaczenie dla systemu wsparcia	Przełożenie na cele i działania strategii
Nietrwałość finansowania projektowego	Usługi uruchomione dzięki środkom zewnętrznym mogą zostać ograniczone po zakończeniu projektu, jeżeli nie zostaną wcześniej zabezpieczone środki i zasoby organizacyjne na ich kontynuację.	Planowanie trwałości usług już na etapie projektu, monitorowanie kosztów oraz określanie możliwych źródeł finansowania po zakończeniu wsparcia zewnętrznego.
Wzrost kosztów usług i presja na budżety samorządów	Rosnące koszty pracy, energii, transportu i utrzymania infrastruktury mogą ograniczać możliwość zwiększania zakresu pomocy.	Ustalanie priorytetów na podstawie diagnozy, współpraca między podmiotami oraz analiza kosztów i efektów działań.
Niedobór specjalistów i ryzyko	Trudności w rekrutacji lub duża liczba spraw mogą utrudniać zapewnienie ciągłości i jakości	Rozwój kadr, superwizja, współpraca z innymi podmiotami i

przeciążenia kadry	usług oraz zwiększać ryzyko wypalenia zawodowego.	monitorowanie dostępności specjalistów.
Niestabilność lub zmiana warunków programów zewnętrznych	Zmiany zasad naborów, wysokości finansowania lub kryteriów dostępu mogą utrudniać planowanie usług w kilkuletniej perspektywie.	Dywersyfikowanie źródeł finansowania i okresowe aktualizowanie planów realizacji działań.
Niespójność działań prowadzonych przez różne podmioty	Brak uzgodnionych zasad współpracy może utrudniać dostęp do kompleksowej pomocy osobom o złożonych potrzebach. Ryzyko dotyczy zwłaszcza sytuacji wymagających jednoczesnego wsparcia społecznego, zdrowotnego, zawodowego i rodzinnego.	Wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej, określanie odpowiedzialności za poszczególne działania oraz wspólne analizowanie barier w dostępie do usług.

5.3.3. Znaczenie analizy SWOT dla celów strategii

Zestawienie zasobów, potrzeb i zagrożeń wskazuje, że działania strategii powinny jednocześnie wzmacniać samodzielność mieszkańców oraz rozwijać dostępny i współpracujący system wsparcia. Mocne strony powiatu – istniejące instytucje, doświadczenie kadry, rodzinne formy pieczy i realizowane programy – stanowią podstawę do dalszego rozwoju. Ich wykorzystanie wymaga jednak odpowiedzi na rozpoznane luki, w szczególności w zakresie usług środowiskowych, wsparcia kryzysowego, kadr i pozyskiwania rodzin zastępczych.

Poniżej przedstawiono **proponowane powiązanie czynników SWOT z kierunkami celów strategii**.

Tabela 30 Powiązanie czynników SWOT z kierunkami celów SRPS

Kierunek celu strategii	Przesłanki wynikające z analizy SWOT	Proponowane przełożenie na działania
1. Rozwój usług środowiskowych oraz wspieranie samodzielności osób starszych i osób z niepełnosprawnościami	Potrzeby związane z ograniczoną samodzielnością, starzeniem się ludności i obciążeniem opiekunów, doświadczenie w realizacji programów asystenckich i wytchnieniowych, wskazane w LPDI luki w usługach środowiskowych.	Rozwijanie asystencji, usług opiekuńczych i wytchnieniowych, rehabilitacji, poradnictwa oraz dostępnych informacji, współpraca z gminami przy rozpoznawaniu potrzeb.
2. Wzmocnienie rodzin oraz rozwój rodzinnej pieczy zastępczej	Potencjał rodzin i istniejących rodzin zastępczych, trudności opiekuńczo-wychowawcze części rodzin, potrzeba pozyskiwania kandydatów oraz wspierania usamodzielniających się wychowanków.	Współpraca z gminami na rzecz profilaktyki i wsparcia rodzin, rekrutacja i szkolenie kandydatów, poradnictwo i pomoc dla rodzin zastępczych oraz wychowanków.
3. Rozwój interwencji kryzysowej i przeciwdziałanie przemocy domowej	Istniejące doświadczenie we współpracy instytucji, potrzeba pomocy osobom w kryzysie, wskazana w LPDI luka dotycząca infrastruktury interwencji kryzysowej i czasowego pobytu.	Zwiększanie dostępu do poradnictwa i interwencji, uzgadnianie ścieżek pomocy oraz analiza możliwości zapewnienia miejsc czasowego pobytu.

4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i wspieranie aktywności społeczno-zawodowej	Funkcjonowanie PUP i lokalnych pracodawców, trudności części mieszkańców na rynku pracy, możliwość współpracy z organizacjami i podmiotami ekonomii społecznej.	Łączenie wsparcia społecznego i zawodowego, rozwijanie poradnictwa, szkoleń, reintegracji oraz współpracy z pracodawcami i podmiotami ekonomii społecznej.
5. Wzmocnienie dostępności, jakości i koordynacji systemu wsparcia	Istniejące instytucje, placówki i doświadczenie kadry, niedobory specjalistów, ryzyko nietrwałości finansowania oraz potrzeba lepszego dostępu do informacji.	Rozwój kadr i współpracy międzyinstytucjonalnej, poprawa informacji o usługach, planowanie trwałości finansowej oraz uwzględnianie dostępności architektonicznej, informacyjnej i komunikacyjnej.
6. Rozwijanie diagnozy, partycypacji oraz monitorowania potrzeb mieszkańców	Zainteresowanie mieszkańców udziałem w badaniu oraz jednocześnie słaba reprezentacja części grup, w szczególności osób powyżej 65 lat, dostępność sprawozdań i danych instytucji.	Uzupełniające konsultacje z grupami słabiej reprezentowanymi, zbieranie opinii o usługach, analiza danych instytucjonalnych i wykorzystywanie wyników w okresowej ocenie strategii.

5.3.4. Wnioski operacyjne

Analiza SWOT prowadzi do następujących wniosków dla realizacji strategii:

1. **Rozwój usług powinien opierać się na rozpoznanych potrzebach mieszkańców.** Wyniki ankiety należy zestawiać z danymi instytucjonalnymi i uzupełniać bezpośrednimi konsultacjami z grupami słabiej reprezentowanymi w badaniu.
2. **Priorytetem powinno być wzmacnianie wsparcia blisko miejsca zamieszkania.** Obejmuje to rozwój usług środowiskowych i wsparcia dla opiekunów, z uwzględnieniem kompetencji powiatu, gmin i innych realizatorów.
3. **Wspieranie rodziny i rozwój pieczy rodzinnej wymagają równoległych działań.** Należy zarówno współpracować z gminami na rzecz rodzin przeżywających trudności, jak i zapewniać stabilne wsparcie rodzinom zastępczym oraz pozyskiwać nowych kandydatów.
4. **Interwencja kryzysowa wymaga rozpoznania dostępnych zasobów i luk.** W pierwszej kolejności należy zweryfikować aktualny dostęp do specjalistycznej pomocy

i miejsc czasowego pobytu, a następnie wybrać możliwy organizacyjnie i finansowo sposób jej zapewnienia.

5. **Skuteczność działań zależy od współpracy wielu podmiotów.** Strategia powinna określać rolę powiatu i jego jednostek oraz wskazywać partnerów gminnych, społecznych, zdrowotnych i zawodowych, bez przypisywania powiatowi wyłącznej odpowiedzialności za zadania należące do innych podmiotów.
6. **Nowe usługi wymagają planu utrzymania.** Przy korzystaniu ze środków zewnętrznych należy analizować koszty dalszego funkcjonowania, dostępność kadr oraz możliwości kontynuacji wsparcia po zakończeniu projektu.
7. **Monitoring powinien obejmować nie tylko liczbę działań, lecz także ich dostępność i rezultaty.** Warto śledzić m.in. liczbę i zakres dostępnych usług, czas oczekiwania, liczbę rodzin zastępczych, dostęp do poradnictwa oraz opinie osób korzystających ze wsparcia.

ROZDZIAŁ 06

Zdolność podmiotów ekonomii społecznej

Potencjał organizacji i podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług.

6. Zdolność podmiotów ekonomii społecznej

6.1. Ocena oparta na dostępnych dowodach

Podmioty ekonomii społecznej rozumie się zgodnie z ustawą o ekonomii społecznej. Sam wpis w wykazie organizacji nie potwierdza statusu przedsiębiorstwa społecznego ani zdolności do wykonania stałej usługi. Ocena obejmuje aktualnie udokumentowaną działalność, zakres, kadrę, transport, finanse oraz gotowość do rozszerzenia usług. Brak dowodu nie oznacza automatycznie braku zdolności, oznacza brak podstaw do jej przyjęcia w planie wykonawczym.

Tabela 31 Ocena zdolności PES do działania

Podmiot lub grupa	Ocena zdolności	Warunek wykorzystania
WTZ w Szumowie prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Służek NMPN	Potwierdzona zdolność do rehabilitacji społecznej i zawodowej w skali 45 uczestników w 2024 r., udokumentowane pomieszczenia i transport. Brak potwierdzenia wolnej zdolności dla dodatkowej grupy.	Kontynuacja zgodnie z odrębnymi przepisami i umową, rozszerzenie dopiero po analizie kadry, finansowania i dostępności.
Stowarzyszenie „Szansa” w Zambrowie	Dokumenty potwierdzają aktywność społeczną i udział w promocji rodzicielstwa zastępczego. Nie zawierają potwierdzonej liczby specjalistów ani gotowości do prowadzenia OIK.	Potencjał do współpracy informacyjnej i integracyjnej, przed zleceniem usług ocena kadry, doświadczenia i warunków.
Klub Abstynenta „Ostoja”	Wymieniony w lokalnych zasobach i metodologii, możliwa rola wsparcia rówieśniczego. Brak danych o pojemności i zasobach do terapii specjalistycznej.	Weryfikacja aktywności, zasad bezpieczeństwa i kompetencji, pomoc rówieśnicza nie zastępuje leczenia.
Organizacje senioralne i działające na rzecz osób z niepełnosprawności ami wymienione w OZPS	Potencjał do integracji, wolontariatu i docierania do odbiorców. Brak porównywalnej dokumentacji potwierdzającej gotowość do stałych usług opiekuńczych.	Rozpoznanie aktualnych zasobów i pilotaż po zawarciu umowy, nie zakłada się nieodpłatnego zastępowania personelu.
Pozostałe NGO, PES i przedsiębiorstwa społeczne	OZPS zawiera wykaz nazw, brak pełnego badania zdolności wykonawczej i aktualnego statusu. Nie potwierdzono lokalnej gotowości do uruchomienia nowego ZAZ.	Współpraca z OWES i otwarte rozpoznanie rynku, bez uprzywilejowania podmiotu z powodu samej obecności w strategii.

Ocena zbiorcza: lokalny sektor posiada udokumentowaną zdolność do rehabilitacji w WTZ i potencjał do działań integracyjnych, ale materiał nie potwierdza wystarczającej zdolności do przejęcia całego planowanego pakietu mieszkań, interwencji kryzysowej i usług osobistych. Dlatego podstawowy model realizacji opiera się na odpowiedzialności powiatu i współpracy gmin, z etapowym włączaniem PES po wykazaniu warunków.

6.2 Ocena według czternastu zakresów usług społecznych

Tabela 32 Zdolność realizacji usług społecznych przez PES

Zakres	Zdolność w świetle dokumentów	Wykorzystanie
Polityka prorodzinna	Potencjał działań informacyjnych i integracyjnych NGO, brak potwierdzenia stałej kadry poradniczej.	Współpraca przy działaniach dla rodzin.
Wspieranie rodziny	Potencjał wsparcia społecznościowego, brak potwierdzonej zdolności zastępowania asystentury gminnej.	Zajęcia i wsparcie rodziców po weryfikacji.
System pieczy zastępczej	Działania promocyjne NGO udokumentowane, brak potwierdzonego operatora rodzinnego domu dziecka.	Promocja i wsparcie, kwalifikacja według przepisów szczególnych.
Pomoc społeczna	Zdolność do części działań rehabilitacyjnych, niepotwierdzona gotowość OIK i mieszkań.	Etapowe zlecanie usług po ocenie standardu.
Promocja i ochrona zdrowia	Potencjał profilaktyki, brak w materiałach dowodu uprawnień PES do świadczeń medycznych.	Profilaktyka i informacja, świadczenia według wymogów medycznych.
Wspieranie osób niepełnosprawnych	Potwierdzona działalność WTZ, potencjał innych NGO.	Rehabilitacja i integracja, asystencja po sprawdzeniu warunków.
Edukacja publiczna	Potencjał uzupełniających zajęć i edukacji społecznej, brak pełnej oceny wykonawców.	Zajęcia tematyczne w uzgodnieniu ze szkołami.
Przeciwdziałanie bezrobociu	WTZ posiada doświadczenie rehabilitacji zawodowej, brak potwierdzonej szerokiej zdolności pośrednictwa pracy.	Współpraca PUP–WTZ–pracodawcy i OWES.
Kultura	Potencjał działań społecznych i integracji, brak oceny dostępnych mocy.	Dostępne wydarzenia jako uzupełnienie integracji.

Kultura fizyczna i turystyka	Potencjał organizacji zajęć, brak pełnej oceny kwalifikacji i dostępności.	Małe działania włączające z zapewnieniem dostępności.
Pobudzanie aktywności obywatelskiej	Rozpoznany potencjał NGO i wolontariatu.	Konsultacje, wolontariat i współdecydowanie.
Mieszkalnictwo	Nie wykazano potwierdzonego lokalnego operatora mieszkań wspomaganych.	Powiat przygotowuje model i sprawdza rynek.
Ochrona środowiska	Brak dowodów zdolności do usług odpowiadających zdiagnozowanym potrzebom SRPS.	Brak odrębnego zlecenia w SRPS, możliwe działania uzupełniające.
Reintegracja zawodowa i społeczna	Potwierdzony zasób WTZ, niepotwierdzona gotowość nowych operatorów zatrudnienia wspieranego.	Indywidualne ścieżki reintegracji, ocena potencjału z OWES.

W ciągu 180 dni od przyjęcia strategii PCPR, przy współpracy OWES i Starostwa, powinien zaktualizować mapę PES: status i forma prawna, rodzaj usług, kwalifikacje, zatrudnienie, dostępność lokalu i transportu, liczba możliwych odbiorców, koszt, doświadczenie i finansowanie.

ROZDZIAŁ 07

Prognoza zmian do 2030 roku

Scenariusze zmian demograficznych, potrzeb i ryzyk do 2030 roku.

7. Prognoza zmian do 2030 roku

7.1. Założenia prognozy

Prognoza ma charakter scenariuszowy i operacyjny. Nie jest prognozą GUS ani ekstrapolacją reprezentatywnego sondażu. Oparto ją na kierunku zmian demograficznych, wzroście bezrobocia w latach 2024–2025 i utrzymujących się lukach usługowych. Brak spójnego szeregu danych o popycie na usługi uniemożliwia wiarygodne wyznaczenie jednej liczby przyszłych odbiorców.

Scenariusze pomocnicze wykorzystują bazę 40 819 mieszkańców za 2025 r. przytoczoną z agregatora danych GUS BDL. Przy spadku o 0 3% rocznie wynik techniczny na 2030 r. wynosi około 40 210 osób a przy spadku o 1% – około 38 818. Obliczenie: P2030 = 40 819 × (1 − r)^5. Są to wyłącznie warianty planistyczne nie oficjalna prognoza GUS.

Tabela 33 Prognoza zmian do 2023 r.

Obszar	Przewidywany kierunek	Konsekwencja i reakcja
Starzenie i opieka	Wzrost udziału starszych roczników i potrzeb wsparcia mimo możliwej depopulacji.	Usługi domowe, odciążenie opiekunów i monitorowanie niezaspokojonych potrzeb.
Rodzina i piecza	Utrzymanie się negatywnych czynników oddziałujących na rodziny i trudności w pozyskaniu kandydatów na rodziny zastępcze.	Ciągła rekrutacja i wsparcie, standardy opieki oraz plany usamodzielnienia.
Rynek pracy	Niepewna koniunktura przy wysokim udziale długotrwałego bezrobocia.	Indywidualizacja, dopasowanie kwalifikacji i usuwanie barier.
Zdrowie psychiczne i przemoc	Możliwy wzrost ujawnianych potrzeb wraz z precyzyjniejszą informacją.	Większa liczba zgłoszeń nie jest sama w sobie pogorszeniem skuteczności, ocenia się dostęp i bezpieczeństwo.
Kadry i finanse	Presja kosztowa oraz ograniczona podaż specjalistów.	Kontrakty, współpraca ponadlokalna, analiza utrzymania inwestycji.
Mobilność i informacja	Ryzyko dalszego wykluczenia osób bez samochodu i kompetencji cyfrowych.	Kanały osobiste i telefoniczne, dowóz i dyżury terenowe.

7.2. Scenariusze i sygnały zmiany

Tabela 34 Trzy scenariusze prognozy zmiany do 2030 r.

Scenariusz	Warunki	Sposób działania
Bazowy	Kontynuacja wykorzystania posiadanych zasobów, umiarkowany wzrost kosztów, częściowe finansowanie zewnętrzne.	Rozszerzenie poradnictwa, pilotaż mieszkań treningowych i wspomaganych oraz transportu, rozwój współpracy.
Niekorzystny	Niedobór specjalistów, wzrost kosztów i potrzeb, ograniczone dotacje.	Pierwszeństwo bezpieczeństwa i ciągłości zadań, etapowanie inwestycji, utrzymanie podstawowych usług.
Rozwojowy	Pozyskanie finansowania i kadry, gotowość gmin oraz PES.	Skalowanie pilotaży po ocenie rezultatów, wzrost intensywności wsparcia i pojemności adekwatnie do potrzeb.

Przegląd planu następuje, jeżeli liczba zgłoszeń bez zapewnionej usługi rośnie przez dwa kolejne kwartały, koszt jednostkowy przekracza plan o ponad 15%, pojawia się przerwa w pomocy kryzysowej albo wykonanie kluczowego wskaźnika spada poniżej 80% wartości rocznej. Progi te są przyjętymi zasadami zarządzania zmianą w SRPS.

ROZDZIAŁ 08

Wizja cele i kierunki działań

Wizja, cele strategiczne i działania odpowiadające na diagnozę.

8. Wizja cele i kierunki działań

Wizja 2030: Powiat Zambrowski tworzy warunki, w których mieszkańcy mogą bezpiecznie żyć w swoim środowisku, uzyskiwać pomoc odpowiednią do potrzeb oraz uczestniczyć w życiu społecznym i zawodowym. Rodziny otrzymują wsparcie przed pogłębieniem kryzysu, a osoba potrzebująca pomocy zna drogę do właściwej usługi.

Cel główny: zwiększenie dostępności i skuteczności skoordynowanego wsparcia społecznego, rodzinnego i zawodowego, z pierwszeństwem indywidualnych potrzeb, niezależnego życia oraz ochrony osób w kryzysie. Realizacja opiera się na dostępności, poszanowaniu godności, wyborze osoby, partnerstwie i odpowiedzialności za środki publiczne.

8.1. Cel strategiczny pierwszy

Większa samodzielność i dostępność usług środowiskowych.

Działanie 1.1

Przygotowanie i uruchomienie ponadgminnego mieszkania treningowego lub wspomaganego po potwierdzeniu potrzeb, dostępności lokalu, kadry i finansowania. W ramach usługi przewiduje się indywidualne plany wsparcia i trening samodzielności.

Odpowiedzialność i termin	Miernik i rezultat	Finansowanie
Powiat / PCPR. W 2026–2027 przygotowanie, następnie wdrożenie po potwierdzeniu gotowości i środków.	M1. Analiza wykonalności do końca 2027 r. Jedno mieszkanie i cztery miejsca jako założenie wariantu wdrożeniowego.	F1 według rozdziału 10

Działanie 1.2

Zwiększanie dostępności asystencji i opieki wytchnieniowej, w tym godzin odpowiadających potrzebom opiekunów.

Odpowiedzialność i termin	Miernik i rezultat	Finansowanie
PCPR, gminy jako partnerzy, Corocznie 2026–2030	M2, Wzrost godzin o 20% względem bazy do 2030	F2 według rozdziału 10

Działanie 1.3

Pilotaż dostępnego dojazdu do usług i dyżurów terenowych, uzgodnienie z gminami kryteriów korzystania i obsługi.

Odpowiedzialność i termin	Miernik i rezultat	Finansowanie
Powiat i gminy po uzgodnieniu. Od 2027 r. pilotaż po zabezpieczeniu środków i operatora.	M3. Liczba użytkowników pilotażu. Rozszerzenie zależy od wyników i dostępności środków.	F3 według rozdziału 10

Działanie 1.4

Mapa usług opieki i wsparcia, informacja telefoniczna i osobista, realizacja współpracy w opiece długoterminowej zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Odpowiedzialność i termin	Miernik i rezultat	Finansowanie
PCPR / jednostki powiatu, 2026–2027 wdrożenie, stała aktualizacja	M4, 1 aktualna mapa, aktualizacja co najmniej miesięczna	F8 według rozdziału 10

Powiązanie z diagnozą: starzenie się społeczeństwa, brak w zasobach ponadgminnych mieszkań, niedobór wsparcia osobistego i bariery w zakresie dojazdu. LPDI 1.1–1.3 zachowano, dodano transport oraz mapę usług. Rozszerzenie usług gminnych odbywa się w uzgodnionej formule partnerskiej.

8.2. Cel strategiczny drugi

Bezpieczna rodzina i rozwój rodzinnej pieczy zastępczej.

Działanie 2.1

Rekrutacja kandydatów do rodzinnej pieczy, szkolenie i kwalifikacja, zapewnienie wsparcia istniejącym rodzinom.

Odpowiedzialność i termin	Miernik i rezultat	Finansowanie
PCPR / organizator pieczy, 2026–2030	M5, Minimum 3 nowe niespokrewnione formy rodzinnej pieczy do 2030	F4 według rozdziału 10

Działanie 2.2

Ocena możliwości utworzenia rodzinnego domu dziecka, wdrożenie po pozyskaniu kandydatów i potwierdzeniu potrzeb.

Odpowiedzialność i termin	Miernik i rezultat	Finansowanie
Powiat / PCPR, 2027 ocena, 2028–2030 decyzja i realizacja	M5, 1 udokumentowana ocena w 2027, RDD jako wariant rozwojowy	F4 według rozdziału 10

Działanie 2.3

Plany usamodzielnienia łączące mieszkanie, naukę, pracę i wsparcie opiekuna, współpraca PUP.

Odpowiedzialność i termin	Miernik i rezultat	Finansowanie
PCPR / COPOW / PUP, 2026–2030	M6, 100% uprawnionych objętych aktualnym planem i przeglądem	F4 według rozdziału 10

Działanie 2.4

Dostępne poradnictwo rodzinne i współpraca szkół, poradni oraz gmin w organizacji wsparcia dzieci i rodziców.

Odpowiedzialność i termin	Miernik i rezultat	Finansowanie
PCPR, szkoły i gminy po uzgodnieniu, 2026–2030	M7, Minimum 200 dodatkowych godzin poradnictwa rocznie od 2027	F5 według rozdziału 10

Powiązanie z diagnozą: niedobór kandydatów do pieczy, potrzeby wsparcia specjalistycznego i mieszkaniowego. Zachowano kierunek LPDI dotyczący rodziny. Wskaźnik nowych form nie oznacza przenoszenia dzieci wbrew ich dobru, kandydaci podlegają ustawowej kwalifikacji.

8.3. Cel strategiczny trzeci

Skuteczna pomoc w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy.

Działanie 3.1

Zapewnienie szybkiej interwencji kryzysowej, w tym pomocy psychologicznej oraz schronienia w uzasadnionych sytuacjach. W pierwszej kolejności PCPR wykorzystuje dostępne zasoby i uzgadnia ścieżkę kierowania. Powiat ustala docelowy model organizacyjny na podstawie potrzeb, dostępności kadry, kosztów i możliwości współpracy.

Odpowiedzialność i termin	Miernik i rezultat	Finansowanie
Powiat / PCPR, 2026–2030. Zapewnienie bieżącej pomocy i uzgodnienie modelu.	M8, 1 sprawny system, 100% pilnych zgłoszeń z podjętą interwencją	F6 według rozdziału 10

Działanie 3.2

Kontynuacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i pomocy osobom jej doznającym. Do końca 2028 r. realizacja programu profilaktycznego wspierającego prawidłowe metody wychowawcze w rodzinach zagrożonych przemocą domową. Przed zakończeniem programu PCPR oceni potrzeby i przygotuje propozycję dalszych działań profilaktycznych.

Odpowiedzialność i termin	Miernik i rezultat	Finansowanie
PCPR, służby według kompetencji, 2026–2030	Coroczny przegląd dostępności pomocy i sprawozdanie z realizacji działań. Do 2028 r. monitoring programu profilaktycznego.	Środki na realizację programów. Dodatkowy zakres według F6 lub F7, zależnie od rodzaju działania.

Działanie 3.3

Profilaktyka zdrowia psychicznego i uzależnień, informacja o leczeniu oraz kierowanie do właściwych podmiotów.

Odpowiedzialność i termin	Miernik i rezultat	Finansowanie
Powiat / szkoły, partnerzy zdrowotni, 2026–2030	M10, Minimum 2 wspólne działania edukacyjne rocznie	F7 według rozdziału 10

Działanie 3.4

Coroczna realizacja programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych oraz odrębnego programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową. PCPR prowadzi coroczny nabór do obu programów, współpracuje z instytucjami kierującymi i monitoruje przebieg każdej edycji.

Odpowiedzialność i termin	Miernik i rezultat	Finansowanie
PCPR, corocznie w latach 2026–2030	M9, 1 edycja każdego programu rocznie. Osobny pomiar naboru i ukończenia.	Środki na zadania zlecone. Rozszerzenia według F6.

Powiązanie z diagnozą: brak OIK w wykazie zasobów, potrzeba specjalistów, wyniki ankiet o dostępie do pomocy. Hostel stanowi możliwy element systemu, nie zastępuje pełnej interwencji kryzysowej. Leczenie uzależnień i świadczenia medyczne organizują właściwe podmioty.

8.4. Cel strategiczny czwarty

Aktywność zawodowa i społeczna mieszkańców.

Działanie 4.1

Indywidualne ścieżki aktywizacji PUP połączone z usuwaniem barier społecznych, transportowych i opiekuńczych.

Odpowiedzialność i termin	Miernik i rezultat	Finansowanie
PUP, PCPR i OPS jako partnerzy, 2026–2030	M11, Minimum 50 osób rocznie w ścieżkach współpracy od 2027	F9 według rozdziału 10

Działanie 4.2

Dopasowanie szkoleń i staży do popytu, spotkania z pracodawcami, wsparcie powrotu opiekunów do pracy.

Odpowiedzialność i termin	Miernik i rezultat	Finansowanie
PUP, szkoły i pracodawcy, 2026–2030	M12, Minimum 30% uczestników ścieżek z zatrudnieniem po 6 miesiącach	F9 według rozdziału 10

Działanie 4.3

Rozwój ścieżki WTZ–przygotowanie do zatrudnienia–pracodawca, analiza potrzeby ZAZ lub korzystania z zasobu poza powiatem.

Odpowiedzialność i termin	Miernik i rezultat	Finansowanie
PUP / PCPR / WTZ, OWES, 2027–2030	M13, Minimum 10 osób z indywidualnym planem przejścia do 2030	F9 według rozdziału 10

Powiązanie z diagnozą: wzrost bezrobocia w tym w szczególności długotrwałego bezrobocia, bariery w posiadanym przez osoby bez pracy w zakresie posiadanych kwalifikacji. Bariery transportowe i opiekuńcze. Jest to rozszerzenie LPDI o odrębny cel rynku pracy. Powiat nie gwarantuje decyzji rekrutacyjnych przedsiębiorców. Udział w aktywizacji uwzględnia stan zdrowia i możliwości osoby.

8.5. Cel strategiczny piąty

Sprawne partnerstwo i trwała jakość usług.

Działanie 5.1

Weryfikacja i aktualizacja potencjału PES, konsultacje usług i zgodne z prawem zlecanie wybranych zadań.

Odpowiedzialność i termin	Miernik i rezultat	Finansowanie
PCPR / Starostwo, OWES, 2026–2030	M14, 1 aktualizacja rocznie, co najmniej 1 zlecone działanie rocznie od 2027	F7 według rozdziału 10

Działanie 5.2

Wzmocnienie kadr, superwizja i doskonalenie, wspólne dane, monitoring dostępności i ocena rezultatów.

Odpowiedzialność i termin	Miernik i rezultat	Finansowanie
PCPR / Zarząd Powiatu, 2026–2030	M15, Minimum 20 osób rocznie w doskonaleniu i 1 raport roczny	F8 według rozdziału 10

Powiązanie z diagnozą: utrzymujące się potrzeby kadrowe, potencjał PES. Uzgodnienia partnerów dokumentuje się, a rezultat współpracy ocenia według dostępności i jakości pomocy, nie liczby samych spotkań.

8.6. Zmiany względem LPDI

Tabela 35 Zmiany w SRPS względem Lokalnego Planu Deinstytucjoanlizacji

Założenie LPDI	Rozstrzygnięcie w SRPS	Uzasadnienie
Mieszkania, asystencja, wytchnienie	Zachowano i etapowano.	Potwierdzone luki w OZPS, potrzeby opiekunów i niezależnego życia.
OIK lub hostel	Doprecyzowano funkcje interwencji i warunki modelu organizacyjnego.	Schronienie nie wyczerpuje zadania, konieczna kadra i dostępność pomocy.
Rodzinny dom dziecka	Zachowano jako kierunek po potwierdzeniu kandydatów i potrzeb.	OZPS 2025 potwierdza brak RDD i małą podaż kandydatów.
Wsparcie aktywności	Rozbudowano do odrębnego celu zatrudnieniowego z PUP.	Wzrost bezrobocia w 2025 r. i wysoka waga pracy w ankiecie.
Finanse pieczy i WTZ/ŚDS	Zastąpiono uproszczone wartości rozdzielonymi danymi OZPS i WTZ.	Koszt rodzin nie obejmuje COPOW, a WTZ i ŚDS mają odrębne wydatki.

Rozważenie DPS w źródłach	Nie wpisano budowy DPS jako bezwarunkowego celu.	Najpierw analiza popytu, alternatyw środowiskowych, kosztów i standardu, DI nie znosi prawa do opieki całodobowej, gdy jest potrzebna.
Partnerstwo NGO	Dodano ocenę zdolności PES oraz katalog usług zlecanych.	Wymogi ustawowego zakresu SRPS i potrzeba realnej oceny zasobów.

ROZDZIAŁ 09

Organizacja realizacji i współpraca

Odpowiedzialność powiatu, PCPR, PUP oraz współpraca z partnerami.

9. Organizacja realizacji i współpraca

Rada Powiatu przyjmuje strategię i jej istotne aktualizacje. Zarząd Powiatu zapewnia organizację wykonania, przygotowuje projekty budżetowe i rozpatruje rekomendacje monitoringu. PCPR koordynuje, zbiera dane i przygotowuje sprawozdania. PUP prowadzi zadania aktywizacji zawodowej w ramach właściwych przepisów i planu finansowego. Jednostki realizują działania w granicach kompetencji i udzielonych upoważnień.

Zarząd może powołać zespół roboczy z przedstawicielami PCPR, PUP, Starostwa, gmin, szkół, instytucji wsparcia i NGO. Zespół ma funkcję opiniującą i koordynacyjną, nie przejmuje kompetencji ustawowych.

Tabela 36 Harmonogram działań w ramach SRPS

Etap	Termin projektowy	Wynik
Przygotowanie po przyjęciu	Do 30 dni	Wyznaczenie osób kontaktowych, rejestru działań i potrzebnych uzgodnień.
Pomiar początkowy i plan roczny	Do 90 dni	Bazy wskaźników, potwierdzenie środków, zakres i odbiorcy usług, aktualizacja PES.
Przygotowanie inwestycji i usług	2026–2027, odpowiednio do daty uchwały	Analiza lokali, standardów, kadr i kosztów, model kryzysu i mieszkań.
Pilotaże i rozwój	2027–2028	Pilotaże mieszkań, dowozu i ścieżek aktywizacji w zakresie potwierdzonym w planie rocznym. Ocena kosztów i pierwszych rezultatów.
Skalowanie i korekta	2029–2030	Rozszerzenie usług skutecznych i finansowo trwałych, przygotowanie następnej SRPS.

Każda roczna karta zadania określa: kod, zakres, grupę odbiorców, dostępność, lidera, partnerów, koszt całkowity i źródła, miernik, termin oraz ryzyko. Zadania ustawowe wymagające ciągłości nie mogą być odkładane wyłącznie do czasu otrzymania dotacji. Przy deficycie środków Zarząd określa sposób zapewnienia podstawowych obowiązków oraz etapowanie rozwoju.

Plan roczny w pierwszej kolejności zabezpiecza ciągłość zadań ustawowych i funkcjonujących usług. Nowe działania zaczynają się od rozpoznania potrzeb i zasobów. Zarząd zatwierdza pilotaż po potwierdzeniu środków, kadry i wymaganych uzgodnień. Decyzję o rozszerzeniu podejmuje po ocenie wykorzystania usługi i kosztów jej utrzymania.

Współpraca z gminami obejmuje kierowanie osób do usług, rozpoznanie barier dojazdu, wsparcie opiekunów, mieszkalnictwo i wymianę danych zagregowanych. Uzgodnienia

finansowe i organizacyjne mają formę odpowiednią do rodzaju zadania. Strategia nie przyznaje PCPR ogólnego nadzoru nad OPS ani nad niezależnymi organizacjami.

Dostępność jest warunkiem realizacji: informacja prostym językiem, kontakt telefoniczny i osobisty, rozwiązania komunikacyjne dla osób ze szczególnymi potrzebami, dostępny lokal i możliwość zgłoszenia potrzeby dostosowania. Rekrutacja do usług określa przejrzyste kryteria i sposób rozpatrywania zgłoszeń. Odbiorca uczestniczy w planowaniu własnego wsparcia.

Dane osobowe przetwarza się na właściwej podstawie prawnej i w niezbędnym zakresie. Monitoring korzysta z danych zagregowanych, raporty nie identyfikują odbiorców wsparcia. Udostępnianie danych wymaga ustalenia podstaw i zakresu, a zgoda nie zastępuje automatycznie podstawy ustawowej.

ROZDZIAŁ 10

Ramy finansowe

Koszty kontynuacji, planowane działania rozwojowe i źródła finansowania.

10. Ramy finansowe

10.1. Koszty kontynuacji i punkt odniesienia

Ramy finansowe obejmują kontynuację zadań i odrębnie planowany rozwój. Punktem odniesienia jest OZPS za 2025 r., a nie łączna uproszczona kwota z LPDI. Wykonanie 2025 r. wyniosło 6 181 682 zł, a prognoza OZPS na 2026 r. 6 619 867 zł.

Tabela 37 Kategorie wydatków na pomoc społeczną 2025/2026 r.

Kategoria	Wykonanie 2025 w zł	Prognoza OZPS 2026 w zł
Ogółem analizowane działy	6 181 682	6 619 867
Rodziny zastępcze paragraf 85508	948 116	1 057 765
Placówki opiekuńczo-wychowawcze paragraf 85510	2 839 655	3 181 200
Ośrodki wsparcia paragraf 85203	984 144	984 000
PCPR paragraf 85218	1 276 382	1 284 712

Pozycje szczegółowe są częścią sumy działów, a nie dodatkiem do niej. WTZ ma odrębne finansowanie PFRON i wkład samorządu, przed agregacją trzeba sprawdzić ujęcie wkładu w budżecie, aby nie policzyć go ponownie. Tak samo dotacji przekazywanych jednostkom lub NGO nie ujmuje się jednocześnie jako kosztu powiatu i drugiego kosztu operatora.

Ramy finansowe są szacunkiem wymaganym przez art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c ustawy o pomocy społecznej. Wydatki wykonuje się w granicach uchwalonego budżetu i właściwych planów finansowych. Gdy działanie stanowi przedsięwzięcie wieloletnie, Rada Powiatu ujmuje je w załączniku do WPF wraz z nakładami, limitami wydatków i limitem zobowiązań. Zaciąganie zobowiązań wymaga właściwego umocowania. Zastosowanie mają w szczególności art. 226 ust. 3 i 4 oraz art. 228 ustawy o finansach publicznych (Dz. U. z 2026 r. poz. 1447).

10.2. Założenia szacunku działań rozwojowych

Tabela przedstawia wariant rozwojowy w cenach nominalnych. Zarząd weryfikuje przed każdym rokiem, które koszty pokrywa już budżet, a dla których trzeba zapewnić dodatkowe finansowanie. Pozycje na 2026 r. mogą objąć jedynie przygotowanie i działania wykonalne do końca roku. Zadania rozwojowe bez potwierdzonego finansowania przechodzą do ponownej oceny w kolejnym planie rocznym.

F1 zakłada przygotowanie i adaptację jednego lokalu na cztery miejsca, bez zakupu nieruchomości: 100 tys. zł przygotowania i adaptacji w 2027 r. oraz 120 tys. zł obsługi i utrzymania, kolejne lata uwzględniają pełniejszy zakres usługi.

F2 obejmuje dodatkowy pakiet godzin asystencji i wytchnienia – przykładowo 3 tys. godzin po 50 zł w 2027 r., stawka jest założeniem kalkulacyjnym.

F3 obejmuje pilotaż zakontraktowanych przejazdów i obsługę zgłoszeń, bez zakupu pojazdu.

F4 finansuje dodatkową rekrutację, szkolenia i wsparcie usamodzielniania, bieżące świadczenia rodzin i placówek są w bazie kontynuacji.

F5 przyjmuje 200 dodatkowych godzin poradnictwa rocznie po 175 zł w 2027 r., tożsamych godzin nie finansuje się drugi raz w F6.

F6 zakłada w 2027 r. 200 tys. zł na gotowość i usługi interwencji oraz 50 tys. zł na dostęp do schronienia i dodatkowe oddziaływania. Nie jest to potwierdzenie wystarczalności kwoty dla pełnego własnego OIK z całodobową obsadą, wariant własnej placówki wymaga odrębnej kalkulacji zatrudnienia, lokalu i standardu.

F7 to dodatkowe działania NGO i profilaktyka,

F8 – wzmocnienie kadry, danych i jakości,

F9 – dodatkowe usuwanie barier w ścieżkach aktywizacji, właściwe instrumenty PUP finansuje się z jego odrębnego planu.

Tabela 38 Szacunkowy wariant wydatków rozwojowych SRPS na lata 2026–2030 (w tys. zł)

Pakiet	2026	2027	2028	2029	2030	Razem
F1 Mieszkanie i wsparcie mieszkaniowe	0	220	180	190	200	790
F2 Dodatkowa asystencja i wytchnienie	0	150	170	190	210	720
F3 Dojazd i dostępność terenowa	0	100	130	140	150	520
F4 Rozwój pieczy i usamodzielniania	20	60	70	80	90	320
F5 Dodatkowe poradnictwo	10	35	37	39	41	162
F6 Kryzys i przeciwdziałanie przemocy	20	250	270	290	310	1140
F7 Współpraca NGO i profilaktyka	0	20	25	30	35	110
F8 Kadry koordynacja i jakość	20	100	105	110	115	450
F9 Usuwanie barier aktywizacji	0	50	60	65	70	245
Razem	70	985	1047	1134	1221	4457

Wartości w tysiącach złotych. Szacunek własny projektu. Kwoty rozwojowe nie obejmują zakupu nieruchomości, budowy DPS lub ZAZ ani nowego własnego obiektu OIK.

10.3 Łączne ramy i źródła pokrycia

Tabela 39 Szacunek łącznych wydatków na kontynuację i rozwój w zakresie SRPS

Rok	Kontynuacja wariant 4% w zł	Rozwój w zł	Łącznie zakres szacunku w zł

2026	6 619 867	70 000	6 689 867
2027	6 884 662	985 000	7 869 662
2028	7 160 048	1 047 000	8 207 048
2029	7 446 450	1 134 000	8 580 450
2030	7 744 308	1 221 000	8 965 308
Razem	35 855 335	4 457 000	40 312 335

Wariant kontynuacji przyjmuje techniczny wzrost o 4% rocznie od prognozy 2026 r. Nie jest prognozą inflacji ani planem WPF. Łączna tabela ma zakres porównywalny z bazą OZPS i dodatkowymi pakietami, nie jest pełnym skonsolidowanym budżetem polityki społecznej wszystkich instytucji i gmin. Środki PUP, PFRON i programów ujmuje się po weryfikacji zakresu, unikając podwójnego liczenia.

Tabela 40 Proponowane źródło pokrycia wydatków na realizację SRPS

Źródło	Możliwe zastosowanie	Warunek
Budżet powiatu	Kontynuacja zadań, wkłady i rozwój usług powiatowych.	Coroczna uchwała budżetowa i, gdy potrzebne, WPF.
Budżet państwa i dotacje	Zadania zlecone i programy celowe.	Decyzja finansująca oraz właściwy zakres zadania.
PFRON	Rehabilitacja, WTZ i zadania dotyczące osób z niepełnosprawnościami.	Dostępny limit, zasady programu i wymagany wkład.
Fundusz Solidarnościowy	Asystencja i opieka wytchnieniowa w edycjach programów.	Nabór, kwalifikowalność i faktyczne przyznanie środków.
Fundusz Pracy i EFS+ w obszarze zatrudnienia	Instrumenty aktywizacji prowadzone przez PUP.	Plan PUP, warunki wsparcia i rozliczanie rezultatów.
Fundusze Europejskie dla Podlaskiego i inne właściwe programy UE	Rozwój usług, dostępności i kompetencji.	Dopuszczalność w konkretnym naborze, FERS nie jest automatycznym źródłem każdego lokalnego projektu.
Gminy i partnerzy	Uzgodnione zadania wspólne.	Dobrowolne i zgodne z prawem porozumienie, brak założenia jednostronnej dotacji.

Przy przykładowym udziale 20% środków powiatu i 80% środków zewnętrznych wkład własny wyniósłby 891 400 zł, a finansowanie zewnętrzne 3 565 600 zł. Kwoty służą do oceny wariantu rozwojowego. Gdy dostępne środki są niższe, Zarząd priorytetowo zabezpiecza realizację zadań ustawowych, a zakres, kolejność i mierniki działań rozwojowych ustala w planie rocznym w ramach potwierdzonego finansowania.

Program współpracy z NGO na 2026–2027 przewiduje 30 tys. zł rocznie dla całego programu. Nie można przypisać tej kwoty w całości SRPS i równocześnie innym zadaniom. F7 stanowi propozycję dodatkowego lub odpowiednio wydzielonego zakresu po decyzji budżetowej, a nie powtórzenie istniejącej puli.

ROZDZIAŁ 11

Monitoring ewaluacja i aktualizacja

Wskaźniki, źródła danych, terminy sprawozdań i ocena rezultatów.

11. Monitoring ewaluacja i aktualizacja

11.1. Organizacja pomiaru

PCPR prowadzi rejestr działań i wskaźników. Realizatorzy przekazują dane roczne do 31 marca kolejnego roku, PCPR przygotowuje raport do 31 maja, a Zarząd przedstawia go Radzie do 30 czerwca. Są to terminy organizacyjne strategii. Nie zastępują ustawowych terminów OZPS lub sprawozdawczości poszczególnych programów. Odrębne roczne sprawozdanie koordynatora opieki długoterminowej kieruje się do Rady Powiatu i wojewody do 15 marca i publikuje w BIP Starostwa, zgodnie z art. 19 ustawy z 11 czerwca 2026 r. Raport końcowy za 2030 r. powstaje do 30 czerwca 2031 r.

Dla nieustalonych wartości bazowych pomiar początkowy jest obowiązkowym zadaniem wdrożeniowym: jednostki zestawiają stan na 31 grudnia 2025 r. albo na dzień przyjęcia strategii, gdy dotyczy nowego miernika. Datę i definicję bazy odnotowuje się w rejestrze. Bazy historycznej nie rekonstruuje się przez wpisanie zera, nieznaną oznacza się jako „brak danych”. Wartości liczbowe działań rozwojowych stanowią punkty odniesienia do planu rocznego. Zarząd zatwierdza zakres, terminy i wartości roczne po potwierdzeniu potrzeb, dostępności kadry, gotowości partnerów i finansowania. Odstępstwa od wartości projektowych PCPR uzasadnia w monitoringu. Obowiązki ustawowe i wymagane standardy usług zachowują pierwszeństwo.

M1 - Liczba działających ponadgminnych mieszkań i miejsc z zapewnionym personelem, nie obejmuje samego lokalu.

Baza	Cel projektowy	Źródło pomiaru
0 według OZPS 2025	Do końca 2027 r. analiza wykonalności. W wariancie wdrożeniowym jedno mieszkanie i cztery miejsca, po potwierdzeniu finansowania i kadry.	PCPR, dokument uruchomienia, standard i ewidencja miejsc

M2 - Godziny faktycznie wykonanej asystencji i wytchnienia, osobno dla każdej usługi.

Baza	Cel projektowy	Źródło pomiaru
Do ustalenia z rozliczeń 2025 lub pomiaru początkowego	2030: ≥120% bazy dla każdej usługi, co roku nie mniej niż plan	PCPR i partnerzy, karty wykonania i rozliczenia

M3 - Unikalne osoby z co najmniej jednym zrealizowanym przejazdem w pilotażu.

Baza	Cel projektowy	Źródło pomiaru
0 dla nowego pilotażu, inne usługi odrębnie	W wariancie pilotażowym ≥20 osób w pierwszym roku. Zwiększenie zasięgu do ≥50 osób rocznie po ocenie pilotażu i zapewnieniu środków.	Operator / PCPR, rejestr bez wielokrotnego liczenia osoby

M4 - Mapa usług zawierająca formę dostępu, kryteria, kontakt i aktualność.

Baza	Cel projektowy	Źródło pomiaru
Brak udokumentowanej wspólnej mapy usług	Do 90 dni: 1 mapa, ≥12 aktualizacji rocznie	PCPR, wersje mapy i daty potwierdzeń

M5 - Nowe niespokrewnione rodziny zastępcze lub RDD utworzone w latach strategii, bez podwójnego liczenia przekształceń.

Baza	Cel projektowy	Źródło pomiaru
19 wszystkich rodzin w 2025, baza miernika przyrostu 0	Do 2030: ≥3 nowe formy, 2027: ocena możliwości RDD	Organizator pieczy, ewidencja i dokumenty kwalifikacji

M6 - Odsetek osób uprawnionych do programu usamodzielnienia z aktualnym planem i przeglądem.

Baza	Cel projektowy	Źródło pomiaru
Pomiar początkowy z dokumentacji	Od 2027: 100%, przy braku uprawnionych „nie dotyczy”	PCPR, licznik osoby z planem / mianownik uprawnieni ×100

M7 - Dodatkowe godziny poradnictwa ponad potwierdzoną bazę, bez godzin interwencji M8.

Baza	Cel projektowy	Źródło pomiaru
Do ustalenia z harmonogramów i rozliczeń	2027–2030: ≥200 godzin rocznie ponad bazę	PCPR, harmonogramy i wykonanie

M8 - Odsetek pilnych zgłoszeń kryzysowych z niezwłocznie podjętą interwencją, dodatkowo czas reakcji.

Baza	Cel projektowy	Źródło pomiaru
OIK 0 w OZPS, dotychczasowe interwencje do pomiaru	2027: 1 działający model, 100% pilnych zgłoszeń obsłużonych	PCPR / OIK, czas zgłoszenia, ocena pilności i pierwsza interwencja

M9 - Liczba edycji, osób rozpoczynających i kończących program oraz odsetek osób kończących wśród rozpoczynających. PCPR wykazuje wyniki osobno dla programu korekcyjno-edukacyjnego i psychologiczno-terapeutycznego.

Baza	Cel projektowy	Źródło pomiaru
2025 r. Korekcyjno-edukacyjny: 1 edycja, 6 uczestników. Psychologiczno-terapeutyczny: 1 edycja, 7 rozpoczęło, 6 ukończyło.	Corocznie 1 edycja każdego programu. Odsetek ukończeń monitorowany oddzielnie, z wartością odniesienia ≥70%.	PCPR, listy i sprawozdania, ukończenie nie oznacza ustania przemocy

M10 - Wspólne działania edukacyjne o kryzysie psychicznym i uzależnieniach z informacją o pomocy.

Baza	Cel projektowy	Źródło pomiaru
Pomiar początkowy	2027–2030: ≥2 rocznie	Szkoły / PCPR, program i liczba odbiorców bez sumowania unikalnych osób

M11 - Unikalni uczestnicy ścieżek PUP–pomoc społeczna z oceną i planem usunięcia barier.

Baza	Cel projektowy	Źródło pomiaru
Brak wspólnego rejestru, pomiar początkowy	2027–2030: ≥50 rocznie, nie jest to liczba wszystkich uczestników PUP	PUP i PCPR, uzgodnione dane zagregowane

M12 - Odsetek uczestników M11 pozostających w zatrudnieniu lub samozatrudnieniu 6 miesięcy po zakończeniu.

Baza	Cel projektowy	Źródło pomiaru
Nowy miernik wspólnych ścieżek, brak pomiaru	≥30% rocznej kohorty po upływie 6 miesięcy	PUP, licznik zatrudnieni / cała kohorta ×100, braki monitoringu odrębnie

M13 - Osoby WTZ lub z niepełnosprawnością z planem przejścia do aktywności zawodowej.

Baza	Cel projektowy	Źródło pomiaru
Nowa ścieżka współpracy, baza przyrostu 0	2027: ≥2, do 2030: ≥10 unikalnych osób łącznie	WTZ / PUP, plany i przeglądy, zatrudnienie raportowane odrębnie

M14 - Aktualizacja mapy zdolności PES i liczba zleconych działań z katalogu SRPS.

Baza	Cel projektowy	Źródło pomiaru
Istniejące umowy i programy do zinwentaryzowania	≥1 aktualizacja i ≥1 zlecone działanie rocznie od 2027	Starostwo / PCPR, rozpoznanie rynku, umowy i sprawozdania

M15 - Unikalne osoby doskonalące kompetencje oraz raport monitoringu z rekomendacjami.

Baza	Cel projektowy	Źródło pomiaru
Pomiar początkowy	Od 2027: ≥20 osób i 1 raport rocznie	PCPR, dokumentacja szkoleń, superwizji i raport

Dane roczne o osobach liczy się jednokrotnie w danej usłudze, niezależnie od liczby wizyt. Sumy między usługami nie stanowią liczby unikalnych mieszkańców bez osobnej procedury eliminacji nakładania. Wskaźnik M12 obejmuje całą grupę, której upłynął okres obserwacji, brak ustalonej sytuacji na rynku pracy po zakończeniu udziału nie jest potwierdzeniem zatrudnienia i jest wykazywany osobno. Dla osób kończących w 2030 r. pomiar sześciomiesięczny może zakończyć się w 2031 r.

11.2. Ocena jakości i rezultatów

Raport oprócz wykonania liczb przedstawia: liczbę odmów lub oczekiwań z powodu braku miejsc albo kadry, czas oczekiwania, bariery dostępności, skargi i działania naprawcze, koszt jednostkowy oraz opinię odbiorców. Przy świadczeniach osobistych sprawdza się także zgodność godzin i zakresu pomocy z planem osoby. Ankiety satysfakcji są dobrowolne, anonimowe i nie warunkują dalszego wsparcia.

Ewaluacja śródokresowa jest planowana na 2028 r. po dostępności danych za 2027 r., ocenia trafność działań, dostępność dla wsi i grup słabiej reprezentowanych w ankiecie,

efektywność kosztową oraz trwałość finansowania. Ewaluacja końcowa obejmuje lata 2026–2030 i pomiary odroczone zatrudnienia. Wykorzystuje dokumentację, wywiady z odbiorcami i realizatorami oraz analizę danych, bez utożsamiania satysfakcji ze skutecznością kliniczną lub ustaniem przemocy.

11.3. Ryzyka i aktualizacja

Tabela 41 Ryzyka realizacyjne SRPS

Ryzyko	Sygnał	Działanie
Brak specjalistów	Niezrealizowane dyżury, rosnące oczekiwanie	Wspólna rekrutacja, kontraktowanie i rozwiązania ponadlokalne, dokumentowanie zapewnienia pomocy.
Brak środków zewnętrznych	Negatywna decyzja lub opóźnienie naboru	Priorytet ciągłości obowiązków, etapowanie rozwoju, korekta planu.
Niedostępny transport	Rezygnacje i nieobecności odbiorców z wsi	Zmiana organizacji dojazdu lub lokalizacji dyżurów.
Brak kandydatów do pieczy	Mała liczba zgłoszeń lub rezygnacje	Stała promocja, wsparcie kandydatów i analiza przyczyn, bez obniżania wymagań kwalifikacji.
Błędne dane	Niezgodne definicje, nakładanie osób, brak terytorium	Słownik mierników, kontrola jednostek i ślad korekt.
Infrastruktura bez usługi	Gotowy lokal bez kadry i użytkowników	Uruchomienie tylko po zapewnieniu modelu, standardu i finansowania utrzymania.

Istotne zmiany celów, zakresu odpowiedzialności lub ram finansowych wymagające zmiany strategii przedstawia się Radzie wraz z uzasadnieniem i odpowiednimi konsultacjami. Korekty harmonogramu zadania w granicach przyjętych celów ujmuje się w planie rocznym i raporcie. Uaktualnienie dokumentów sektorowych sprawdza się co roku, szczególnie po końcu programów 2024–2026 i 2026–2027.

ROZDZIAŁ 12

Katalog usług i zadań zlecanych

Zakres usług społecznych i zadań publicznych przewidzianych do zlecania.

12. Katalog usług i zadań zlecanych

W wykonaniu art. 16b ust. 3 określa się zakres usług i zadań publicznych przewidzianych do zlecania w trybach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Wybór konkretnego zadania i kwoty następuje zgodnie z właściwością powiatu, programem współpracy i planem finansowym. Wskazanie zakresu nie jest przyznaniem dotacji ani wyborem wykonawcy.

Tabela 42 Katalog usług i zadań zlecanych w SRPS

Usługa lub zadanie	Zakres usług społecznych	Zadanie publiczne i sposób realizacji
Poradnictwo specjalistyczne i rodzinne	Pomoc społeczna, polityka prorodzinna, wspieranie rodziny	Pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji, wsparcie rodziny, zlecenie całej określonej usługi lub uzupełniających dyżurów.
Usługi wspierające niezależne życie	Pomoc społeczna, wspieranie osób z niepełnosprawnościami	Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami i osób w wieku emerytalnym, asystencja i wytchnienie w dopuszczalnym trybie i zakresie.
Prowadzenie usług mieszkaniowych	Pomoc społeczna, mieszkalnictwo, reintegracja	Pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem, operator mieszkania po zapewnieniu standardu i właściwej podstawy zadania.
Interwencja kryzysowa i pomoc osobom doznającym przemocy	Pomoc społeczna i wspieranie rodziny	Pomoc rodzinom w kryzysie, zlecanie usługi OIK lub jej określonego zakresu przy zachowaniu odpowiedzialności powiatu.
Integracja i wolontariat	Aktywność obywatelska, wspieranie osób z niepełnosprawnościami, kultura	Wolontariat, działania na rzecz seniorów i grup zagrożonych wykluczeniem, dostępne działania środowiskowe.
Profilaktyka i edukacja	Promocja i ochrona zdrowia, edukacja publiczna	Profilaktyka uzależnień, edukacja i zdrowie, zajęcia i informacja bez zastępowania wymaganych świadczeń medycznych.
Aktywizacja i reintegracja	Przeciwdziałanie bezrobociu, reintegracja zawodowa i społeczna	Promocja zatrudnienia i aktywizacja osób bez pracy, działania uzupełniające ofertę PUP, zgodnie z przepisami szczególnymi.

Podstawową formą jest otwarty konkurs ofert, inne tryby stosuje się wyłącznie po spełnieniu przesłanek ustawowych. Programy resortowe mogą określać odrębne warunki realizacji. WTZ oraz świadczeń z ustaw szczególnych nie przenosi się automatycznie do ogólnego konkursu. Zakup usługi podlega odrębnej analizie trybu, w tym przepisów zamówień publicznych, jeżeli mają zastosowanie.

Opis zadania obejmuje standard i dostępność, liczbę odbiorców lub godzin, zasady bezpieczeństwa, kwalifikacje kadry, dokumentowanie wykonania, rezultaty i sposób rozliczenia. Ocena oferty bada zdolność wykonawczą, realność kosztów i ciągłość. Finansowanie tej samej godziny lub tego samego wydatku z dwóch źródeł jest niedopuszczalne. Nadzór opiera się na umowie i właściwych przepisach.

ROZDZIAŁ 13

Warunki przyjęcia i dokumentowania realizacji

Konsultacje, weryfikacja danych, dokumentowanie przyjęcia i wykonania strategii.

Wykaz źródeł

Dokumenty wykorzystane do analizy

1. Sprawozdanie Komisji Bezpieczeństwa i Porządku za 2024 rok
2. Program Rozwoju Powiatu Zambrowskiego do roku 2020
3. Informacja z działalności PCPR w Zambrowie za rok 2023
4. Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji usług społecznych dla Powiatu Zambrowskiego na lata 2026–2030
5. Informacja PCPR z realizacji programu na rzecz osób z niepełnosprawnościami w 2024 roku
6. Zambrów (podlaskie) w liczbach – dane dotyczące miasta, materiał pomocniczy
7. Sprawozdanie WTZ w Szumowie za 2024 rok
8. Program współpracy Powiatu Zambrowskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2026–2027, uchwała z 26 czerwca 2025 roku
9. Sprawozdanie z realizacji programu przeciwdziałania przemocy domowej za 2024 rok, PDF
10. Raport o stanie Powiatu Zambrowskiego za 2024 rok
11. Sprawozdanie z przemocy za rok 2025
12. Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2025
13. Informacja z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zambrowie za 2025 rok.
14. Sprawozdanie za 2025 r. z realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Zambrowskim na lata 2024–2026.
15. Sprawozdanie z przemocy za rok 2024
16. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok
17. Sprawozdanie za 2024 rok PUP w Zambrowie
18. Koncepcja badania diagnostycznego potrzeb i problemów społecznych mieszkańców Powiatu Zambrowskiego
19. Sprawozdanie z realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych za 2024 rok
20. Ankieta – Diagnoza potrzeb i problemów społecznych mieszkańców Powiatu Zambrowskiego, zbiór źródłowy (N=298).

Źródła publiczne zweryfikowane internetowo

1. Ustawa o pomocy społecznej, tekst ujednolicony Kancelarii Sejmu, aktualizacja 29 lipca 2026 r., art. 16b, 19, 112 w aktualnym brzmieniu.
2. WUP w Białymstoku, Podlaski rynek pracy, grudzień 2025, tabela 4 s. 7, liczba 1 170 potwierdzona również w OZPS 2025. https://wupbialystok.praca.gov.pl/documents/102984/33721802/grudzie%C5%842025.pdf/d77d4d55-10b0-868f-eb11-e8cb068566b6?t=1770642279569
3. PUP w Zambrowie, Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych zamieszkujących na wsi, 1 września–31 grudnia 2025 r.

https://zambrow.praca.gov.pl/strona-glowna/-/asset_publisher/zYPcGSjQ7JWk/content/program-aktywizacji-zawodowej-bezrobotnych-zamieszkujacych-na-wsi

4. ROPS Białystok, informacja o przyjęciu RPDI w województwie podlaskim na lata 2026–2028, uchwała 140/2796/2026 z 7 stycznia 2026 r. https://rops-bialystok.pl/fers/2026/01/13/regionalny-plan-rozwoju-uslug-spolecznych-i-deinstytucjonalizacji-w-wojewodztwie-podlaskim-na-lata-2026-2028/
5. PUP w Zambrowie, informacje o rejestracji osoby poszukującej pracy i aktualnej podstawie prawnej. https://zambrow.praca.gov.pl/dla-bezrobotnych-i-poszukujacych-pracy/abc-bezrobotnego-i-poszukujacego-pracy/jak-sie-zarejestrowac-w-powiatowym-urzedzie-pracy-jako-osoba-poszukujaca-pracy
6. Ustawa z 11 czerwca 2026 r. o osobach starszych i koordynacji opieki długoterminowej, Dz. U. poz. 986, zadania koordynatora, informacja i sprawozdawczość.
7. WUP Białystok, Podlaski rynek pracy, kwiecień 2026 r., tabela 4 s. 7. https://wupbialystok.praca.gov.pl/documents/102984/63900735/kwiecie%C5%842026.pdf/7a4696f0-0d85-7e68-fae6-0b91df01cf1f?t=1780299658190
8. GUS, Ludność. Stan i struktura ludności oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2025 r., stan na 31 grudnia – publikacja i tablice. https://publikacje.new.stat.gov.pl/portal-publikacje/ludnosc-stan-i-struktura-ludnosci-oraz-ruch-naturalny-w-przekroju-terytorialnym-w-2025-r-stan-w-dniu-31-grudnia
9. Ustawa z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, Dz. U. z 2026 r. poz. 1447, art. 226 i 228.
10. Komenda Powiatowa Policji w Zambrowie, rejestr placówek pomocowych (adres i prowadzący noclegownię). https://zambrow.policja.gov.pl/p15/langnodata/prewen/rejestr-placowek-pomocowych/29870,Podmioty-realizujace-zadania-w-zwiazku-z-przeciwdzialaniem-przemocy-domowej-w-po.html

Dostęp do źródeł internetowych w trakcie przygotowania SRPS październik 2026. Porównanie rynku pracy obejmuje koniec lat 2024 i 2025 oraz kwiecień 2026 r., dane z tych terminów nie są wynikami za cały 2026 r. Źródła GUS BDL za 2025 r.

Spis tabel

Tabela 1 Główne wskaźniki demograficzne dla powiatu 14
Tabela 2 Główne mierniki rynku pracy w powiecie zambrowskim 15
Tabela 3 Zasoby w obszarze pomocy społecznej w powiecie zambrowskim 18
Tabela 4 Płeć uczestników badania ankietowego 21
Tabela 5 Wiek uczestników badania ankietowego 21
Tabela 6 Wykształcenie uczestników badania ankietowego 21
Tabela 7 Status zawodowy uczestników badania ankietowego 22
Tabela 8 Liczba gospodarstw domowych z osobami z niepełnosprawnościami 22
Tabela 9 Odsetek osób korzystających z pomocy OPS lub PCPR w ciągu ostatnich trzech lat 22
Tabela 10 Najważniejsze problemy społeczne wskazane przez uczestników badania ankietowego 23
Tabela 11 Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym według uczestników badania ankietowego 24
Tabela 12 Ocena opieki nad najmłodszymi w ocenie uczestników badania ankietowego..... 24
Tabela 13 Potrzeby w zakresie działań wspierających rodzinę w opinii uczestników badania ankietowego 24
Tabela 14 Potrzeby w zakresie wsparcia dla osób starszych w opinii uczestników badania ankietowego 25
Tabela 15 Bariery na które natrafiają osoby z niepełnosprawnościami w opinii uczestników badania ankietowego 26
Tabela 16 Działania realizowane w celu wsparcia niezależnego życia w opinii uczestników badania ankietowego 27
Tabela 17 Ocena działań podejmowanych w celu ograniczania bezrobocia w opinii uczestników badania ankietowego 27
Tabela 18 Propozycje działań aktywizujących w obszarze rynku pracy w opinii uczestników badania ankietowego 28
Tabela 19 Dostępność wsparcia w obszarze zdrowia psychicznego w opinii uczestników badania ankietowego 28
Tabela 20 Obserwacja w zakresie przemocy domowej w bliskim otoczeniu w opisnii uczestników badania ankietowego 29
Tabela 21 Oczekiwania uczestników badania ankietowego wobec priorytetów działań podejmowanych przez samorząd powiatowy w obszarze pomocy społecznej 30
Tabela 22 Analiza SWOT - mocne strony - obszar problemów społecznych i sytuacji mieszkańców 34
Tabela 23 Analiza SWOT - słabe strony - obszar problemów społecznych i sytuacji mieszkańców 35
Tabela 24 Analiza SWOT - szanse - obszar problemów społecznych i sytuacji mieszkańców . 36
Tabela 25 Analiza SWOT - zagrożenia - obszar problemów społecznych i sytuacji mieszkańców 37
Tabela 26 Analiza SWOT - mocne strony - obszar systemu wsparcia mieszkańców 38
Tabela 27 Analiza SWOT - słabe strony - obszar systemu wsparcia mieszkańców 40
Tabela 28 Analiza SWOT - szanse - obszar systemu wsparcia mieszkańców 41

Tabela 29 Analiza SWOT - zagrożenia - obszar systemu wsparcia mieszkańców 42
Tabela 30 Powiązanie czynników SWOT z kierunkami celów SRPS 44
Tabela 31 Ocena zdolności PES do działania 48
Tabela 32 Zdolność realizacji usług społecznych przez PES 49
Tabela 33 Prognoza zmian do 2023 r. 52
Tabela 34 Trzy scenariusze prognozy zmiany do 2030 r. 53
Tabela 35 Zmiany w SRPS względem Lokalnego Planu Deinstytucjoanlizacji 61
Tabela 36 Harmonogram działań w ramach SRPS 64
Tabela 37 Kategorie wydatków na pomoc społeczną 2025/2026 r. 67
Tabela 38 Szacunkowy wariant wydatków rozwojowych SRPS na lata 2026–2030 (w tys. zł) 68
Tabela 39 Szacunek łącznych wydatków na kontynuację i rozwój w zakresie SRPS 68
Tabela 40 Proponowane źródło pokrycia wydatków na realizację SRPS 69
Tabela 41 Ryzyka realizacyjne SRPS 76
Tabela 42 Katalog usług i zadań zlecanych w SRPS 78